

pentecosta

comunió d'església i llengua

núm. 132 · castelló de la plana, octubre-desembre de 2025

any de gràcia 2025

pentecosta

comunió d'església i llengua

núm. 132 octubre-desembre 2025
associació josep climent
any de gràcia 2025

Edita:
Associació Josep Climent

Coordinació del número:
Avel·lí Flors Bonet

Textos:
Armand Puig, Regina Goberna, familiars i
amics de les dones que recordem.

Redacció, Administració i Publicitat:
Av. de la Mar 1 4, p.2
12003 Castelló de la Plana
Tel. 964.050915

Adreça postal:
C/ del Bisbe Climent, 24
12001 Castelló de la Plana

Disseny i muntatge:
J. Oriol Flors Mas

Reproducció:
Impressions Sebastià
C/ Marqués de Valverde, 2
1 2003 Castelló de la Plana

Dipòsit legal: CS 1 99-1 991

La reproducció total o parcial d'aquesta
publicació és permesa sempre que se'n faci
menció expressa de la procedència. La
redacció de PENTECOSTA no s'identifica
necessàriament amb les opinions que s'hi
exposen.

IL·LUSTRACIONS

Portada

Colònia AMUNT a la Font Lluny de la Pobla de
Benifassà

Contraportada interior

Acudits de QUIQUE

Contraportada

Colònia i campament AMUNT
Honor Societat 2025

ÍNDEX

L'esperit del Senyor.....pàg. 3

CRÒNICA DE L'ANY

mes de gener.....pàg. 7
mes de febrer.....pàg 11
mes de març.....pàg 13
mes d'abril.....pàg 16
mes de maig.....pàg 23
mes de juny.....pàg 25
mes de juliol.....pàg 32
mes d'agost.....pàg 41
mes de setembre.....pàg 42
mes d'octubre.....pàg 44
mes de novembre.....pàg 49
mes de desembre.....pàg 54

QUATRE VENTS

Catalunya.....pàg 63
Catalunya Nord.....pàg 65
País Valencià.....pàg 66
Franja de Ponent.....pàg 68
Illes Balears.....pàg 69
L'Alguer.....pàg 70

IN MEMORIAM

Les dones a l'evangeli.....pàg 72
Amparo Adarves.....pàg 82
Amparo G. Ferran.....pàg 84
Elvira Ramblapàg 85
Ester Massópàg 87
Fina Torrespàg 90
Rosita Tenapàg 92
Teresa Camahort.....pàg 96
Teresa Vives.....pàg 97

L'esperit del Senyor omple la terra

2025, com tots els anys, podria ser comparat a un calidoscopi, talment una successió multicolor de coses, de fets i de persones que van deixant-nos tota mena d'impressions i de sensacions canviants ràpidament d'un dia a l'altre. I això tant si fixem la mirada en la nostra història social i política local, nacional, estatal, continental o mundial, com si la traslladem a l'àmbit religiós, en el nostre cas, l'eclesiàstic.

En el camp nacional constatem, llamentosament, les conseqüències del desastre que ha provocat la Dana al País Valencià, agreujada per les actituds i comportaments incomprensibles dels que haurien d'haver estat autoritats del país, que, ni després del desastre que han generat amb la seua indolència i incompetència, no reconeixen la seua culpa, al·leguen tota mena de mentides i de subterfugis defugint les responsabilitats que els pertoquen en exclusiva, i, damunt, culpen el govern central dels seus propis errors. El poble, indignat, no ha deixat d'aplegar-se en concentracions de milers de ciutadans, que cada 29 de mes, han cridat exigint la dimissió del president i l'assumpció de responsabilitats per part del consell de la Generalitat Valenciana.

A nivell estatal lamentem l'actitud desconsiderada, plena de mala voluntat, per part de l'oposició política que ha carregat, amb raó o sense, contra el govern de Pedro Sánchez, acusant-lo de tota mena de malvestats, com a causant de tots els mals que pateix el país. El diàleg, als parlaments (tant autonòmics com de l'estat), ha estat inexistent, convertits en caus d'incabables acusacions, sense cap reconeixement de les coses ben fetes, que són moltes. A sobre el principal partit que teòricament donava suport al govern, parlem de Junts, ha destacat per una actitud insolidària inexplicable, amb unes exigències de moment impossibles (i algunes, innecessàries) de fer realitat i negant-se a donar suport al govern fins i tot en la proposició de millores substancials per als ciutadans.

A nivell internacional la situació és desoladora pel manteniment d'un seguit de guerres que assolen territoris immensos. És el cas d'Ucraïna que encara suporta tres anys de cruel guerra fratricida, amb milers de morts pels dos bàndols, sense el suport necessari per part dels EEUU d'Amèrica. És el cas, també, de la guerra que lliura l'estat d'Israel contra la franja de Gaza, amb l'ajuda incondicional dels EEUU d'Amèrica que, si ha mostrat voluntat d'acabar-la, és a canvi d'assumir els guanys de la reconstrucció d'una territori que ell mateix ha anat assolant durant tres anys de guerra. Una illa d'esperança s'encén en la humil parròquia catòlica de Gaza que acull les víctimes de tanta barbàrie mentre els burrets van transportant cap a l'exili forçós els pobres migrants, com un dia va haver de fer la família de Natzaret camí d'Egipte. Sense oblidar, darrerament, la actitud inclement del govern dels EEUU presidit per un monstre apocalíptic que dispersa com fum els pobres forasters que han vingut a treballar al seu país, repatriant-los forçosament, amb el suport immisericorde dels tribunals de justícia. Faltava, al seu absolutisme, l'assalt a la dignitat de Veneçuela, i a la d'Amèrica del sud i part important d'Europa.

En l'àmbit religiós, i en el nostre cas eclesiàstic, hem viscut que s'apagava la veu del bon papa Francesc, tot i que, per sort (diguem providencialment) continua viva en boca del seu successor, el bisbe Robert F. Prevost, papa Lleó XIV, que clama tothora pels pobres, la justícia i la pau de les nacions. Com un programa esperançador del seu pontificat, fem nostres les seues paraules: 'Aturem la pandèmia de les armes que infecta el món''Gaza necessita pau i dignitat, no bombes''Ucraïna sagna per milers de ferides, no deixem que la guerra continue sent un costum' 'Els pobles tenen dret a viure en pau. La pau no és ingenuïtat: és l'única forma de justícia'

En l'àmbit ecumènic és esperançadora la notícia del nomenament d'una dona, Sarah Mullally, abans bisbessa de Londres, com a nova arquebisba de Canterbury, màxima autoritat en l'església anglicana. En sentit contrari ens entristeix la proliferació d'esglésies evangèliques, sobretot a Amèrica (però també entre nosaltres), que van de la mà de les tendències dretanes i neonazis que van contra la llibertat dels pobles i les persones, especialment contra els pobres immigrants. Caldria extirpar, de totes les esglésies, tot brot ultraconservador de rutines antievangèliques, que atempte contra la dignitat de les persones i els pobles.

A nivell casolà, ens alegra el canvi que ha suposat el nou equip de preveres que ara duen la parròquia mare de Santa Maria, amb qui es pot dialogar, i col·laborar amb esperit de concòrdia i de bona entesa. I no oblidem un escolà, Josep Albiol, que continua sent la cara visible i amable d'esta nova església de Castelló. Com ens alegra, i ens esperona, l'imminent relleu al front del bisbat, del qual esperaríem un nou clima de bona entesa.

I terminem comentant sobre la nostra associació Josep Climent, que ha celebrat un honor Societat que retorna el protagonisme als voluntaris de Caritas, els autèntics factors de la caritat i de la fe de la ciutat. Com ens alegra la nova distinció d'honor Pentecosta a Enric Benavent, nou arquebisbe de València, amb qui podem parlar i entendre'ns fraternalment. Com ens alegra una significativa millora de la celebració de la missa de les onze, malgrat la crisi del cor animador que va perdent efectius per l'edat i les deficiències dels cantors. I ens alegra també la bona salut de l'esplai, de les colònies i els campaments Amunt; i, també, la bona marxa de les classes del Sambori de Caritas que tan bon servei presten als infants i a les famílies d'immigrants.

On abunden els desastres i les calamitats, sobreabunda la gràcia, l'amor, el servei, la fe, l'esperança i la caritat. Perquè, com solem repetir cada final d'any, tot és gràcia, gratuïtat de Déu cap als homes i dels homes entre ells. I és que l'esperit del Senyor omple la terra i va distribuint els seus dons com li sembla. Seguirem esperant contra tota esperança, i treballant contra tot símptoma d'impotència. Perquè la nostra fortalesa no és nostra, és del Senyor.

Junta directiva de l'associació Josep Climent

ASSOCIACIÓ JOSEP CLIMENT CRÒNICA 2025

MES DE GENER

Missa d'onze 165

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.com.

Divendres dia 3

Cor Pentecosta

El cor Pentecosta canta a la residència Oasis Park

Dimarts dia 7

Sambori

Es van reprendre les activitats del Sambori amb l'entrega dels regals que els havien deixat els reis que, per cert, van ser molt generosos.

Dijous dia 9
Cor Pentecosta

Reunió de caps de corda del cor Pentecosta per avaluar la situació que travessem i decidir els cants que interpretarem en el concert de pasqua d'enguany

Divendres dia 10
Cor Pentecosta

Primer assaig del cor Pentecosta pel concert de pasqua

Dissabte dia 11
Esplai Pentecosta

Va tornar a l'activitat l'esplai Pentecosta amb una maratón de jocs al parc de Rafalafena.

Diumenge 12
Catequesi

Els infants de catequesi, a l'oratori, van fer a Jesús els seus regals. Les catequistes els han explicat que la millor manera de fer arribar els regals a Jesús és donar-los als seus germans menuts. Les famílies que són ateses per l'acollida de Càritas parroquial rebran aquestes joguines per als seus fills i filles.

Dimarts dia 14
Cor Pentecosta

Primer assaig per la celebració de la missa d'onze. A partir d'ara sol ser José Luis Guardiola qui dirigirà l'assaig del Cor Pentecosta els dimarts.

Dissabte dia 18
Esplai Pentecosta

Eixida de l'esplai a l'alqueria dels Alegre per espigolar les taronges que han quedat a l'arbre. En van arreplegar 8 caixons que van portar al menjador de l'alberg de Caritas

Diumenge dia 19

Missa d'onze

Reflexió després de missa d'onze (sobre el Càntic de Daniel)

Divendres dia 23

Mor Tere Camahort, que sempre vam sentir al nostre costat, cantant o participant en activitats nostres. D'una gran simpatia i humanitat, la sentíem molt nostra fins que ingressà en la residència Orpea. El dissabte tingué lloc el seu soterrar. Teniu una memòria seua a la pàgina 94

Dissabte dia 25,

Esplai Pentecosta

Els participants en l'Esplai van fer un taller de muixerangues al cau de la muixeranga de Castelló.

Diumenge dia 26

Associació Josep Climent

Tingué lloc l'assemblea general ordinària de l'Associació Josep Climent d'enguany al local parroquial del carrer dels Pescadors, seguint l'orde del dia previst. En acabar l'assemblea, hi hagué dinar al Danubio obert a tothom. Entre altres acords, es prengué la determinació de concedir l'honor Pentecosta a l'arquebisbe de València, Enric Benavent i l'honor Societat a les voluntàries de Caritas de la ciutat. S'hi va repartir *Pentecosta 128*, any de gràcia 2024

ACTA NÚMERO 145 CORRESPONENT A L'ASSEMBLEA
GENERAL ORDINÀRIA DE 26 DE GENER DE 2025

Hi assisteixen els membres de la Junta Directiva: Guillem Badenes Franch, president; Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Joan Baptista Porcar Gómez, vocal; Xavier Sanaüja Gual, vocal i Maria Dolors Mas Alegre, secretària

Amb els assistents i socis següents:

Amparo Valenzuela, Amparo Fernández, Joan Antoni Albiol Cavaller, Anna Sánchez, Ana Gual, Nicolàs Pesudo, Ramon Aguilar, Pilar Sánchez, Pilar Peña, Consol Aguilar, Roser Boix, Agustí Peris, Luis Sebastian Cotanda, Mireia Nebot Grifo, Enric Porcar Mallén i Tomàs Rubio Viciano

Després de cantar el *Veni creator*, comencen a tractar-se els punts de l'ordre del dia, i es prenen, per unanimitat, els acords següents:

1. Aprovar l'acta de la sessió anterior, de 28 de gener de 2024 (ANNEX 2)
2. Són baixes per defunció Antoni Vizcarro Ribera i Teresa Camahort González
Són altes Maria Aymerich Ollé i Mireia Nebot Grifo
3. Aprovar els comptes corresponents a 2024, amb un saldo positiu de 12.399,85€ (ANNEX 3).
S'han rebut subvencions de l'ajuntament de Castelló per al campament itinerant i per a la celebració de Nadal de Corals.
Estarem especialment pendents de la publicació de les subvencions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua per a la publicació de la revista Pentecosta
4. Aprovar el pressupost de 2025, amb uns ingressos i unes despeses previstes de 74.500 € .
S'aprova la compra d'un projector per utilitzar-lo en la missa d'onze i cedir-lo a Santa Maria quan es necessite. S'aprova incrementar l'aportació a la parròquia de Santa Maria.
5. Aprovar les activitats dutes a terme pels diversos àmbits de l'Associació: cor Pentecosta, catequesi, Sambori, esplai, colònia i campament AMUNT, i publicacions així com aprovar les activitats previstes per a 2025.
6. Mantenir la quota de soci en 50€ i aprovar-ne el cobrament durant el mes de desembre.
7. Aprovar la concessió de l'Honor Pentecosta 2025 a l'arquebisbe de València Enric Benavent Vidal i la concessió de l'Honor Societat 2025 a les voluntàries de Càritas encarregades de l'acollida a les persones usuàries.

I amb el cant del Parnostre en memòria dels socis, familiars i amics difunts es tanca l'assemblea.

De què, com a secretària, en done fe, Dolors Mas Alegre amb el vistiplau del president, Guillem Badenes Franch

Dimarts dia 27
Cor Pentecosta

Mor Maria Teresa Villarroya Cervera, àvia de Vanessa Fraga, el cor Pentecosta hi canta al soterrar a la parròquia de sant Tomàs de Villanueva

MES DE FEBRER

Missa d'onze 166

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.com.

Dissabte dia 1

Cor Pentecosta

Cantem a la missa exequial de Concha Milian Querol de Cincorres, mare de Maria Luz Guardiola, que en el següent assaig del cor, el dimarts dia 7, ens conviden generosament.

Dimarts dia 4

Cor Pentecosta

El cor Pentecosta canta a l'hora santa dels Grups d'oració i amistat (GOA).

Dissabte dia 8

Esplai Pentecosta

A l'esplai es va preparar un berenar solidari, dins de la campanya de Mans Unides. Va haver-hi una gran participació de les famílies.

Diumenge dia 9

Missa d'onze

En la missa d'onze fem memòria de Tere Camahort González

Dissabte dia 15
Esplai Pentecosta

Els infants de l'esplai acompanyats dels seus monitors van visitar les coves de la Valltorta, al terme de Tirig. Van poder contemplar les pintures de la Cova dels Cavalls i fer una passejada pel museu. Van dinar al parc de la Raboseta de Tirig i després de la reflexió, jocs i cançons.

Dissabte dia 22
Catequesi

Quatre dels infants de la catequesi acompanyats d'una família van participar en la Jornada de la infància Missionera al seminari Mater Dei. Després de les activitats i l'eucaristia van compartir el dinar.

Diumenge dia 23
Missa d'onze

Reflexió després de missa d'onze sobre el salm 149

MES DE MARÇ

Missa d'onze 167

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.

Dimecres dia 5

Catequesi

A les 18:00, en la cripta de Santa Maria, tingué lloc la imposició de la cendra per a tots els infants de la catequesi de la parròquia.

Dimecres dia 12

Sambori

Reunió de voluntaris del Sambori on es va revisar l'activitat i els grups i es va decidir tornar a donar importància als tallers i les activitats formatives.

Dissabte dia 15

Esplai Pentecosta

L'esplai, com ja és tradicional, el dissabte abans del pregó, va fer la seua particular romeria a la Magdalena. El temps, com sempre, els va acompanyar. Uns 60 infants i 20 monitors van fer a peu el camí fins a Sant Roc on van esmorzar. A les 13:00 els esperava la guàrdia de trànsit per ajudar-los a travessar la N340. A les 14:00 ja eren a l'ermita on van fer la reflexió i l'explicació dels orígens de Castelló. Després de dinar van visitar el Castell Vell i amb jocs i balls populars van acabar la romeria.

Diumenge dia 16

Missa d'onze

Després de la missa de les Onze, vam projectar un vídeo molt interessant sobre l'economia del bé comú. En completarem la projecció el diumenge dia 11 de maig.

Diumenge 16

Cor Pentecosta

El diumenge segon de quaresma el Cor Pentecosta oferí el seu concert de pasqua, amb el títol 'De Betlem a Jerusalem', a les 19'45 h, a la capella de la Puríssima Sang.

REPERTORI CONCERT DE PASQUA 2025 DE BETLEM A JERUSALEM

I. DES DE BETLEM

naixement

1. *Glòria a Déu a les altures*. F. Mendelssohn

II. FINS A JERUSALEM

2. *Camineu, Kairoi*

diumenge de rams

3. *Ingrediente Domino*. Franz Schubert

4. *Benedictus*, Salvador Giner

5. *Glòria Hosanna*, Kairoi-Melià

dijous sant

6. *El vespre abans*, Albert Tauler

7. *In monte Olivetti*. Franz Schubert

8. *Judas mercator*. Tomás L. de Victoria

divendres sant

9. *Popule meus*, Tomás L. de Victoria

10. Salm 21. *Les meues mans*. Ireneu Segarra

11. *Caligaverunt*. T. L. de Victoria

12. *Stabat mater*, Zoltan Kodali

13. *Sepulto Domino*, Tomás L. de Victoria

14. *Improperis*. Ireneu Segarra

diumenge de resurrecció

15. *Al-leluia de pasqua*. Ireneu Segarra

16. *Regina caeli*. Antonio Lotti

Josep Lluís Guardiola, solista

Yanie Castaño Martín, directora

Dimarts dia 18

Sambori

La setmana abans de les festes de la Magdalena en el Sambori van programar activitats relacionades amb les festes: decoració dels locals, taller de gaiates, taller de cuina per fer ximos i, finalment, el dimarts 18, un porrat, amb poca assistència per la coincidència amb la festa musulmana del ramadà.

Diumenge dia 23

Associació

Diumenge de Magdalena, cantem a la missa de la romeria a les 8. Alguns membres de l'Associació arriben a peu o amb cotxe a l'alqueria dels Alegre per participar en una paella. En acabar, alguns s'animen a fer la tornada a peu.

Dilluns dia 31

Cor Pentecosta

Comença el quinari a la capella de la Sang, hi canta el cor Pentecosta durant cinc dies, de dilluns a divendres

Mor Amparo Adarbes Rodríguez, benefactora de l'Associació Josep Climent. Podeu llegir-ne la memòria a la pàgina 80.

MES DE ABRIL

Missa d'onze 168

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.com.

Està publicada *Pentecosta 129*,
La iglesia arciprestal de Santa María (1925),
d'Agustí Soriano (1)

Dimarts dia 1

Missa exequial per Amparo Adarbes Rodríguez

Dimecres dia 2

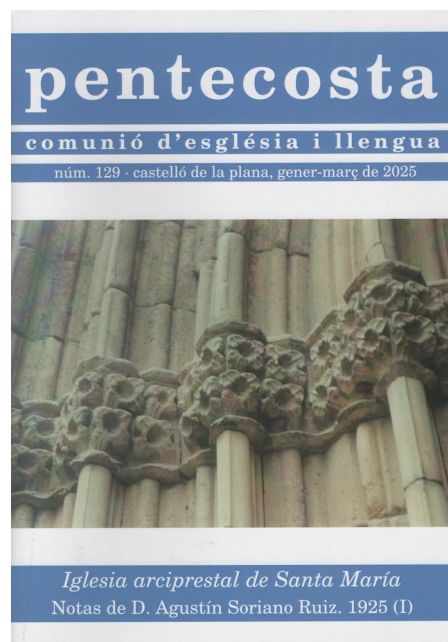
Soterrar a la parròquia de l'Alcora de Julià Sáez

Dimecres dia 9

Associació

A les 20:00 a la seu de l'associació tingué lloc la Junta
directiva de l'Associació

ACTA núm. 170

S'hi reuneixen els socis següents:

Guillem Badens Franch, president; Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Xavier Sanahuja Gual, vocal; Batiste Porcar Gómez, vocal; Rosa Clarós Marqués, tesorera i Dolors Mas Alegre, secretària.

Excusa la seua assistència: Nati Alcañiz Gascó, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:

1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 11 de setembre de 2024

2. Aprovar l'informe de les activitats del primer trimestre del curs.

- Esplai: Segueix amb una nombrosa assistència. S'han fet dos eixides: a les Coves de la Valltorta i a La Magdalena. El dissabte 12 i el diumenge 13 aniran de cap de setmana a Pererols. Ja hi ha inscrits 75 infants i 30 monitors.
- Catequesi: Segueixen les sessions de catequesi els diumenges a les 10 h i oratori a les 11:15. Acabarà la catequesi el diumenge 4 de maig.
- Cor Pentecosta: Ha fet el seu concert de Pasqua el dissabte 15 de març a la capella de la Puríssima Sang patrocinat per la fundació Dávalos-Fletcher. Segueix els assajos per preparar l'acte de celebració dels 40 anys del Cor.
- Sambori: Segueix les seues activitats. El dimecres 18 aniran a menjar-se la mona i el 30 d'abril celebraran la festa de sant Jordi i el dia del llibre. Es planteja fer una eixida de cap de setmana el mes de juny amb monitors de l'associació.

3. Informar de la preparació de la Colònia i el Campament AMUNT 25 que es farà des del 3 al 12 de juliol a l'alberg La Font Lluny de la Pobla de Benifassà. Els grups itinerants faran ruta des de Catalunya fins a la Tinença. El dimecres 16 d'abril hi ha una reunió programada amb els monitors

per decidir els equips que atendran els diferents grups. El 29 d'abril s'obrirà el termini de preinscripció.

4. Informar de la sol·licitud d'una subvenció a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua per la publicació de la revista *Pentecosta*. No s'ha presentat la sol·licitud per a la subvenció a les activitats juvenils de l'Ajuntament de Castelló perquè no ens ajustàvem a les bases.

5. Informar de la comunicació de la concessió de l'Honor Pentecosta a l'arquebisbe Enric Benavent. Se n'espera la resposta. En cas de no acceptar-ho, enguany quedaria desert el seu reconeixement. L'Honor Societat es concediria el diumenge 5 d'octubre després de missa d'onze a la Sagristia Major de Santa Maria.

6. Proposar la celebració dels 40 anys del Cor Pentecosta per al dilluns 16 de juny a la sala d'exposicions de la fundació Dávalos-Fletcher. La celebració continuaria a la sala gran dels locals de Santa Maria.

7. Informar de l'edició de la revista *Pentecosta* 129 amb les notes de D. Agustín Soriano (I) sobre Santa Maria i s'editaran els números 130, dedicat al Cor Pentecosta; el 131, amb la segona part de les notes de D. Agustín Soriano; i el 132, resum de l'any 2025. S'editarà també un número dedicat al Nadal en l'art de Castelló.

De què, com a secretària, en done fe amb el vist-i plau del president

Dissabte dia 12 i diumenge dia 13 Esplai Pentecosta

Un gran nombre d'infants, adolescents i monitors van fer l'excursió trimestral de l'esplai Pentecosta a Pereroles, el nostre lloc d'origen. Un magnífic cap de setmana amb jocs, vetlada i reflexions.

Dimecres dia 16
Sambori

Amb els infants del Sambori vam anar a menjar-nos la mona i a jugar a la plaça de Pont i Gol. Van gaudir amb les jocs populars.

Dijous dia 17
Cor Pentecosta

El dijous sant, el cor Pentecosta canta en la missa in caena Domini, amb què comença la celebració del tridu pasqual

Divendres dia 18
Cor Pentecosta,

Divendres sant, cantem en la celebració de la mort del Senyor i en la processó des de la capella de la Sang fins a Santa Maria

Dissabte dia 19
Cor Pentecosta

Cantem en la vetla pasqual, a Santa Maria

Diumenge dia 20
Associació

Després de participar en la missa de la solemnitat a Santa Maria, alguns membres de l'associació es troben per menjar una magnífica paella cuinada per Amparo Valenzuela, (que li va deixar unes penoses conseqüències).

Després del dinar, amb la magnífica col·laboració d'Empar Aiora a la guitarra, vam gaudir cantant tot el repertori conegut.

Dilluns dia 21

Mor, a Roma, l'estimat papa Francesc

Dissabte dia 26

Soterrar del papa Francesc

HOMILIA DEL CARDENAL RE EN LES EXÈQUIES DEL PAPA FRANCESC

En esta majestuosa plaça de sant Pere on el papa Francesc ha celebrat tantes vegades l'eucaristia i presidit grans trobades durant aquests 12 anys, ens reunim en pregària entorn de les seues restes mortals amb el cor trist, però sostinguts per les certeses de la fe que ens assegura que l'existència humana no termina al sepulcre, sinó a la casa del Pare, en una vida de felicitat que no coneixerà l'ocàs.

En nom del col·legi de cardenals agraïm cordialment la presència de tothom. Amb gran intensitat de sentiment dirigim una respectuosa salutació i un profund agraïment als caps d'estat i de govern, i a les delegacions oficials vingudes de tants països per expressar afecte, veneració i estima envers el papa que ens acaba de deixar.

La massiva manifestació d'afecte i participació que hem vist aquests dies, després del seu pas d'esta terra a l'eternitat, ens mostra com ha tocat ments i cors l'intens pontificat del papa Francesc. La seua darrera imatge, que romandrà en els nostres ulls i el nostre cor, és la del passat diumenge, solemnitat de la pasqua, quan el papa Francesc, malgrat els greus problemes de salut, va voler impartir-nos la seua benedicció des del balcó de la basílica de sant Pere, i després baixà a esta plaça per saludar, des del papamòbil descobert, tota la gran multitud reunida per la missa de pasqua.

Amb la nostra oració volem ara confiar l'ànima de l'estimat pontífex de Déu, perquè li done la felicitat eterna en l'horitzó lluminós i gloriós del seu immens amor. Ens il·lumina i guia la pàgina de l'evangeli en què ressonà la mateixa veu de Crist que interpel·lava el primer dels apòstols: 'Pere, m'estimes més que aquests?'. I la resposta de Pere fon immediata i sincera: 'Senyor, vós ho sabeu tot, sabeu que us estime'. I Jesús li confià la gran missió: 'Pastura les meues ovelles' (Joan 21, 16-17). Esta serà la tasca constant de Pere i els seus successors, un servei d'amor a imatge de Crist, senyor i mestre, que 'no vingué a ser servit, sino a servir i a donar la vida en rescat d'una multitud' (Marc 10, 45).

Tot i la fragilitat i el sofriment final, el papa Francesc elegí recórrer aquest camí d'entrega fins a l'últim dia de la seua vida terrenal. Seguí les petjades del seu senyor, el bon pastor, que s'estima les seues ovelles fins a donar per elles la seua vida. I ho féu amb força i serenor, prop del seu ramat, l'església de Déu, recordant la frase de Jesús que cita l'apòstol Pau: 'la felicitat està més en donar que en rebre' (Fets 20, 35).

Quan el cardenal Bergoglio, el 13 de març de 2013, era elegit pel conclave per succeir el papa Benet XVI, duia a l'esquena anys de vida religiosa a la companyia de Jesús i, sobretot, estava enriquit per 21 anys de ministeri pastoral a l'arxidiòcesi de Buenos Aires, primer com a auxiliar, després com a coadjutor i, després, especialment, com a arquebisbe.

La decisió de pendre el nom de Francesc semblà immediatament una elecció programàtica i d'estil amb què va voler projectar el seu pontificat, buscant d'inspirar-se en l'esperit de sant Francesc d'Assís.

Conservà el seu temperament i la seua forma de guia pastoral, i mostrà des del primer moment l'empremta de la seua forta personalitat en el govern de l'església, establint un contacte directe amb les persones i amb els pobres, desitjós d'estar prop de tothom, amb especial atenció cap a les persones amb dificultat, lliurant-se sense mesura, en particular pels últims de la terra, els marginats. Fon un papa enmig de la gent amb el cor obert cap a tots. A més a més fou un home obert a tota novetat que sorgís en la societat i a tot allò que l'Esperit Sant suscitava dins l'església.

‘Amb el vocabulari que li era característic i el seu llenguatge ric en imatges i metàfores, sempre buscà il·luminar amb la saviesa de l’evangeli els problemes del nostre temps, oferint una resposta a la llum de la fe i animant a viure com a cristians els reptes i les contradiccions d’aquests anys de canvi que ell solia qualificar com a ‘canvis d’època’.

Tenia gran espontaneïtat i una manera informal de dirigir-se a tots, fins i tot a les persones allunyades de l’església. Ple de calidesa, realment compartí les preocupacions, els patiments i les esperances del nostre temps de globalització, buscant de consolar i animar amb un missatge capaç d’arribar al cor de les persones de forma directa i immediata.

El seu carisma d’acollida i escolta, unit a una manera d’actuar propi de la sensibilitat de hui, canvià els cors, tractant de despertar-hi les forces morals i espirituals. El primat de l’evangelització fon la guia del seu pontificat, difonent amb una clara empremta missionera l’alegria de l’evangeli, que fon el títol de la seua primera exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*. Una alegria que omple de confiança i esperança el cor de tots els qui es confien en Déu.

El fil conductor de la seua missió fon també la convicció que l’església és una casa per a tots: una casa de portes sempre obertes. Recorregué sovint a la imatge de l’església com a ‘hospital de campanya’ després d’una batalla amb molts ferits; una església determinada i desitjosa de fer-se càrrec dels problemes de les persones i els grans mals que esguerren el món de hui; una església capaç d’inclinar-se davant de cada persona, més enllà de tot credo o condició, curant-ne les ferides.

Són innumbrables els seus gestos i exhortacions a favor dels refugiats i desplaçats. També fon constant la seua insistència en l’actuació a favor dels pobres. És significatiu que el primer viatge del papa Francesc fos a Lampedusa, illa símbol del drama de l’emigració amb milers de persones ofegades al mar. En la mateixa línia fon també el viatge a Lesbos, amb el patriarca ecumènic i l’arquebisbe d’Atenes, i també la celebració d’una missa en la frontera entre Mèxic i els Estats Units, amb ocasió del seu viatge a Mèxic.

Dels seus esgotadors viatges apostòlics quedarà especialment per a la història el de l’Irak, el 2021, dut a terme desafiant tota mena de risc. Esta difícil visita apostòlica fon un bàlsam sobre les ferides obertes de la població iraquiana que tant havia sofert per l’obra inhumana de l’ISIS. Fon també un viatge important per al diàleg interreligiós, una altra dimensió rellevant de la seua labor pastoral. Amb la seua visita apostòlica de 2024 a quatre països d’Àsia-Oceania, el papa atenyé ‘la perifèria més perifèrica del món’.

El papa Francesc sempre posà en el centre l’evangeli de la misericòrdia, ressaltant constantment que Déu no es cansa de perdonar-nos: Ell perdona sempre, siga quina siga la situació de qui demana perdó i torna al bon camí. Va voler el jubileu extraordinari de la Misericòrdia, destacant que la misericòrdia és ‘el cor de l’evangeli’. Misericòrdia i alegria de l’evangeli són dos conceptes clau del papa Francesc. En contrast amb allò que ell definí com ‘la cultura del descartament’, parlà de la cultura de ‘la trobada i la solidaritat’.

‘El tema de la fraternitat travessà tot el seu pontificat amb tons brillants. En la carta encíclica *Fratelli tutti* va voler fer renàixer una aspiració mundial a la fraternitat perquè tots som fills del mateix Pare que està en el cel. Amb força recordà sovint que tots pertanyem a la mateixa família humana.

El 2019, en el seu viatge als Emirats Àrabs Units, el papa Francesc firmà un document sobre la Fraternitat humana per la Pau mundial i la convivència comuna’, tot recordant la comuna fraternitat de Déu.

Adreçant-se als homes i dones de tot el món, amb la carta encíclica *Laudato sii*, cridà l'atenció sobre els deures i la corresponsabilitat respecte de la casa comuna. 'Ningú no se salva sol', digué.

Davant l'esclafit de tantes guerres, aquests anys, amb horrors inhumans i innombrables morts i destruccions, el papa Francesc elevà incessantment la seua veu implorant la pau i invitant a la sensatesa, a la negociació honesta per trobar solucions possibles, perquè la guerra (solia dir) no és més que mort de persones, destrucció de cases, hospitals i escoles. La guerra sempre deixa el món pitjor de com era abans: és per a tots una derrota dolorosa i tràgica'.

'Construir ponts i no murs' és una exhortació que repetí moltes vegades, i el seu servei a la fe com a successor de l'apòstol Pere estigué sempre unit al servei a l'home en totes les seues dimensions.

En unió espiritual amb tota la cristiandat, estem ací moltíssims per a pregar pel papa Francesc perquè Déu l'aculla en la immensitat del seu amor.

El papa Francesc solia concloure els seus discursos i les seues trobades dient: 'No us oblideu de pregar per mi'.

Estimat papa Francesc, ara et demanem a tu que pregues per nosaltres i que des del cel beneïsqués l'església, beneïsqués Roma, beneïsqués el món sencer, com feres el passat diumenge des del balcó de la basílica en un darrer abraç amb tot el poble de Déu; però idealment, també, amb la humanitat que cerca la veritat amb cor sincer i manté en alt la torxa de l'esperança'.

Dimecres dia 30

Sambori

Al Sambori celebrem la festa del llibre amb repartiment de llibres de còmics per a tots els alumnes

MES DE MAIG

Missa d'onze 169

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.

Dissabte dia 3

Mor Francesc Albiol, germana d'Joan Antoni Albiol; el dia següent, cantem a la seua missa exequial a la parròquia del Carme.

Dijous dia 8

Bona sorpresa ens regala l'Esperit Sant amb l'elecció de Robert Prevost com a nou cap de l'església Catòlica. Ha triat significativament el nom de Lleó en memòria de Lleó XIII, el papa de l'encíclica *Rerum novarum* (1891) escrita en defensa dels drets dels treballadors i contra el capitalisme imperant, tant aleshores com ara.

Diumenge dia 11

Missa d'onze

El diumenge del bon pastor, a l'hora del cafè cantem, hi acabem de projectar el vídeo sobre l'economia del bé comú.

Dissabte dia 24

Esplai Pentecosta

Van acabar les sessions de l'esplai Pentecosta amb una estada de tot el dia al Pinar. Amb una assistència de 50 infants i 10 monitors dels més joves van anar caminant fins al Grau on van esmorzar. Arribats al Pinar van participar en una gimcana d'aigua molt divertida. Després del

dinar i del gelat un poc de reflexió i cançons i balls amb la presència de les famílies. El camí es va fer un poc pesat per la calor. L'any que ve hi buscarem una ruta alternativa.

Dissabte dia 31

Repartim *Pentecosta 76, el Nadal en l'art a les comarques de Castelló*, amb data octubre-desembre de 2011

Manel Sifre Gómez compon la *Missa breu* dedicada a Batiste Porcar Gómez, flautista.

Missa breu
dedicada a Batiste Porcar, flautista
2025

Manel Sifre

Kyrie $\text{♩} = 42$

Flauta I

Flauta II

Cant

B. C.

Se - nyor, tin-gueu pi-e - rat.

Se - nyor, tin-gueu pi-e - rat. Crist, rin - gueu pi-e - rat.

pentecosta
comunió d'església i llengua
núm. 76 · castelló de la plana, octubre-desembre 2011

el Nadal en l'art a les comarques de Castelló

MES DE JUNY

Missa d'onze 170

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.com.

Diumenge dia 1

Missa d'onze

En la missa de les onze fem memòria d'Amparo Adarbes, i després llegim un breu escrit sobre ella (que trobareu a l'apartat *In Memoriam*)

Dilluns dia 2

Mor, a Tortosa, Rossend Aymí, honor Societat 2014. Hi anem uns pocs al tanatori de la ciutat, no al soterrar

Diumenge dia 8

Solemnitat de Pentecosta

Diumenge dia 15

Missa d'onze

A missa d'onze fem memòria de M. Carme Gaya Ballester

Dilluns dia 16

Cor Pentecosta

Acte de celebració dels 40 anys del cor Pentecosta, a la Fundació Dávalos: molta gent assistent que van acabar molt contents. Hi canta el cor Pentecosta, amb antics cantaires, dirigits per Yanie Castaño, Ada Moliner i Andreu M. Motos.

PROGRAMA DE L'ACTE

SALA D'EXPOSICIONS DE LA FUNDACIÓ DÀVALOS-FLETCHER

1. Cor Pentecosta en imatges
2. Presentació de l'acte
3. Intervencions de membres del Cor
4. CONCERT

Flauta dolça

Camino de Violeta Gil

Cor Pentecosta actual

L'ametler

Cançó a Mahalta

Boig per tu

Cor Pentecosta amb els antics membres

Himne a la nit

Tres cançons tradicionals de Castelló

La Panderola

Cor Pentecosta i solistes

Kirie i Agnus Dei Missa Brevis de Haydn

He shall feed His flock like a shepherd, de G.F. Händel

No tardes Jack

Flauta Dolça: Ruben Grinyó

Piano: Oscar Campos

Solistes: Ada Moliner i Yanie Castaño

Directors: Yanie Castaño, Ada Moliner, Andreu M. Motos

BERENAR

1. Repartiment d'exemplars de *Pentecosta 130. Cor Pentecosta 40 anys*
2. Berenar festiu

PARAULES A L'ACTE

Presentació

Bon dia a tots. Gràcies per haver vingut a la commemoració dels quaranta anys del COR PENTECOSTA, durant un temps projecte només en la imaginació d'uns pocs (matrimonis) que solíem participar en la missa de les 11 de Santa Maria perquè era en la nostra llengua, una missa que feia pocs anys que havia començat a celebrar-se.

A poc a poc vam anar aplegant nous participants, vam començar les catequesis i les primeres comunions. I ens animàvem a cantar coses noves, cada vegada més atrevides, amb Julià Gómez, com deixàrem enregistrar, amb els cants dels cicles de Pasqua i de Nadal, l'any 1989, el mateix any que es formalitzava l'Associació Josep Climent i es consolidava el grup de cantors que, ja conegut amb el nom de Cor Pentecosta, era sol·licitat a Castelló en celebracions de matrimoni, misses i festes de carrer.

El moviment a favor de la llengua en catequesi va donar pas, el 1993, a les colònies i els campaments AMUNT que ja duen trenta anys funcionant amb gran vitalitat. Aviat el moviment musical que promovíem anà creixent en contacte amb l'escola de música, la coral i el grup instrumental de Joventuts Unides de la Sénia, de la mà del bon amic Andreu Martínez Motos. El 1998, esperonats per l'experiència dels primers anys, el cor Pentecosta s'obria a integrar-se en la Capella de Música de Santa Maria que aplegà més d'una seixantena de cantors. Aquells anys vam gaudir col·laborant amb la coral Vicent Garcia Julbe de Vinaròs, que dirigia l'enyorat Rossend Aymí Escolà, amb els quals pujàrem algun grau més en la millora del nostre repertori.

Amb els anys, però, començaren els problemes que ja havíem conegut en la primera etapa amb Santa Maria, per falta de reconeixement de la nostra singularitat cultural i lingüística. Problemes que no han cessat per part d'aquells que ens ha considerat poc addictes al seu estil pastoral o culturalment poc acceptables. Malgrat tot, hem anat avançant, enmig de les dificultats: hem intentat crear una petita escola de música que arribà a aplegar un centenar d'alumnes i una dotzena de mestres i que després es tornaria, amb més propietat, oferta d'activitats musicals extraescolars. Hem continuat servint la missa de les onze de Santa Maria i, al costat d'altres corals de la ciutat, hem seguit oferint regularment, cada any, dos concerts de caire religiós i dos més de temàtica profana. Ens hi ajudà aleshores poderosament, mentre va poder, la nova directora Ada Moliner. Eren també, aquells, uns anys generosos quan sovint ens cridaven per actuar en casaments, misses commemoratives i festes de carrer.

A començament de 2020 ens vingué el contratemps de la Covid 19 que posà fi a alguns dels nostres serveis, com les classes d'extraescolars musicals i algunes actuacions públiques que s'hagueren de suspendre. La nova directora, Yanie Castaño, ha mantingut el pols d'aquests darrers cinc anys que ha conservat, però, les actuacions més emblemàtiques del seu passat.

En el moment actual el Cor Pentecosta continua existent, mantenint, amb el seu característic estil modest, el servei a les mateixes causes que el feren sorgir: estima per la llengua del poble i la bella música religiosa i profana. El cor, però, ha anat disminuint en quantitat. A les baixes dels nostres difunts, cal sumar-hi significatives absències per edat avançada o per diverses dificultats personals. Sentim especialment la marxa d'alguns dels nostres, a vegades sense cap motiu justificable i a voltes, com diem ací, 'a la francesa'. Si un dia arribàrem a ser més de cinquanta cantors, hui ens acontentem amb una vintena fluctuant entre els perseverants i els intermitents. En compensació, darrerament hem tingut unes poques incorporacions que ens han alegrat i han suposat, per al conjunt, un cert respir.

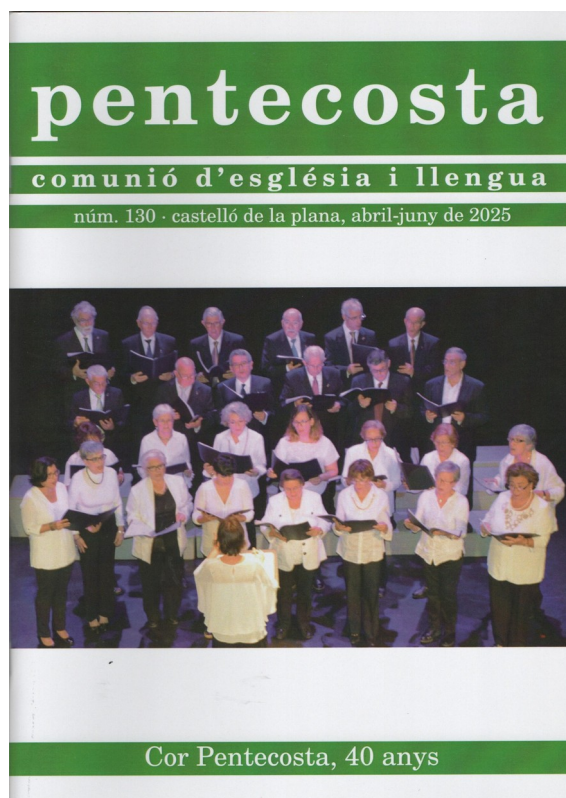
Podem dir que, en el moment present, tenim motius d'estar contents perquè el clima que es respira entre els cantors és satisfactori i amable. S'hi manté un clima amistós i simpàtic, sobretot en els assajos dels dimarts i els divendres. A l'emblemàtica missa de les onze de Santa Maria, no falta mai una dotzena dels nostres cantors que animen la celebració, cada vegada més donada a interpretar-hi cants senzills i plens de contingut com els del monestir ecumènic de Taizé.

En l'acte que acabem d'encetar sentireu, de primer, la flauta travessera de Rubén Grinyó, el millor dels alumnes de la nostra escola de música; a continuació l'actual cor Pentecosta els interpretarà una mica del seu darrer repertori, amb direcció de Yanie Castaño; tot seguit sentireu tres composicions de repertori del passat amb direcció d'Ada Moliner. I tancaran esta part els cantors actuals i els del passat que ho vulguen, interpretant dos peces del nostre repertori tradicional, i, finalment, les nostres solistes ens recitaran una bellíssima ària del *Messies* de Händel.

I res més. Acabat l'acte esteu tots invitats a participar en un amable pisolabis, a la parròquia de Santa Maria, testimoni dels nostres esforços i patiments, però que durant tants anys ens ha acollit amablement en trobades i celebracions.

Permeteu-me que ressalti la presència d'uns amics de Joventuts Unides de la Sènia que ens varen fer passar de les beceroles del cant a la major bellesa de la polifonia, hui, un dia que demana dir i repetir 'moltes gràcies', a vosaltres els que veniu, perseverants, als assajos, a les celebracions, als concerts. A canvi de res. Diríem que per pura afició. Però no, que és una mena de sacerdoci al qual cal donar ple sentit amb una acció de gràcies. Gràcies a Déu que ens ha fet i ens conserva vius, que ens dota de veu i ens ensenya a seguir perseverant. 'No ens doneu a nosaltres la glòria, no ens la doneu, Senyor', diu el salm 113. Donem-la al nom del Senyor, al Déu que és pare i mare, al Fill que és mestre de cantors i a l'Esperit Sant que inspira tan belles melodies, harmonies i contrapunts. Gràcies a vosaltres, doncs, i, per damunt de tot, gràcies al Déu que ens va ensenyant a entonar un càntic nou. Permeteu que hi afija unes paraules pels companys

i les companyes que, aquest quaranta anys, ens han deixat. Parlem del capdavanter Julià Gómez, l'animador en les beceroles del cor; de Fina Torres, l'amiga incondicional; de Josep Mercè, honor Pentecosta 2017; d'Antoni Garcia, el mentor de la missa de Goikoetxea; d'Elvira Rambla, la de la veu d'àngel; de Maria Palazón, el nostre contrapunt; d'Antoni Vizcarro, el col·laborador de modesta presència; i de Tere Camahort, la simpatia que ens feu amables a Castelló. Als qual hem d'afegir la memòria de Rossend Aymí que ens acaba de deixar, i que amb la coral Vicent Garcia Julbe de Vinaròs ens féu gaudir del *Messies* de Händel. Tots ells reposen dels seus treballs; el seu humil servei a la música sempre ens acompanyarà. A ells va aquest bell cant de comiat que

dedicaven els humils treballadors negres als camps de cotó dels Estats Units, als seus companys difunts. Cantem-los-la, doncs, ara nosaltres ben emotivament. *'No tardes, Jack'*

Podeu arreplegar, a l'eixida, el número 130 de *Pentecosta* que va de la memòria d'aquests quaranta anys que hem passat junts. Hi trobareu una miqueta de tot: les etapes del nostre Cor, les dates més interessants de les nostres intervencions, les llistes dels cantors i les cantores, el repertori que conté el nostre arxiu musical i la memòria dels nostres difunts. Potser hi trobareu alguna informació excessiva d'algunes actuacions; i al contrari potser hi trobareu a faltar alguna referència, però és molt complicat fer una selecció equilibrada de tants anys passats

Dimecres dia 18

Associació

Té lloc la junta directiva de l'Associació als locals socials.

ACTA núm. 171

S'hi reuneixen els socis següents:

Guillem Badens Franch, president; Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Xavier Sanahuja Gual, vocal; Batiste Porcar Gómez, vocal i Dolors Mas Alegre, secretària.

Excusen la seua assistència: Rosa Clarós Marqués, tesorera i Nati Alcañiz Gascó, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:

1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 9 d'abril de 2025
2. Informar de la preparació de la Colònia i el Campament AMUNT 25 que es farà des del 3 al 12 de juliol a l'alberg La Font Lluny de la Pobla de Benifassà. Els grups itinerants han hagut de canviar la ruta, per dificultats en l'allotjament. Dos grups faran ruta des de Figueroles a Penyagolosa i una altre grup començarà a Penyagolosa per baixar fins a Figueroles. A Figueroles faran esports d'aventura amb l'empresa Viunatura. A la colònia s'han matriculat 79 infants atesos per 25 monitors i, a itinerants, 91 joves distribuïts en tres grups i atesos per 18 monitors.
3. Informar de l'acceptació per part del president de Caritas Interparroquial de la concessió de l'Honor Societat 2025 als voluntaris de l'entitat. La concessió tindrà lloc el diumenge 5 d'octubre després de missa d'onze a la sagristia major de Santa Maria.
4. Informar de les gestions fetes per a la concessió de l'Honor Pentecosta a l'arquebisbe Enric Benavent. No se n'ha rebut resposta. En cas de no acceptar-ho, enguany quedaria desert el seu reconeixement.
5. Admetre els voluntaris següents a l'associació de voluntariat de la nostra associació: Pau Giró Val, Joana Monforte Troncho, Neus Mora Parras, Candela Moya Calvet, Paula Peris Sánchez, Anna Roig Puerto i Zoe Soler Roig
6. Valorar molt positivament la celebració dels 40 anys del Cor Pentecosta el dilluns 16 de juny a la sala d'exposicions de la fundació Dávalos-Fletcher amb la posterior celebració als locals de Santa Maria. La celebració va ser senzilla i emotiva. A l'acte va assistir molt de públic, de manera que van faltar cadires. Es va agrair la presència d'antics cantors encara que es van lamentar absències significatives.
7. S'ha de justificar la subvenció concedida per l'Ajuntament. Encara no tenim resposta de la concessió de la subvenció sol·licitada a l'AVL

8. De la revista *Pentecosta* se n'ha editat el número 130, dedicat al Cor Pentecosta; estan en preparació el 131, amb la segona part de les notes de D. Agustín Soriano; i el 132, resum de l'any 2025. S'editarà també un número dedicat al Nadal en l'art de Castelló i un altre amb els textos i els cants de les primeres i segones vespres del primer diumenge.

9. S'aprova participar en el Forum de Cristians organitzant una trobada a Castelló el dissabte 25 d'octubre. Agustí Peris s'encarrega de gestionar si es podria celebrar, aquesta, al seminari Mater Dei.

De què, com a secretària, en done fe, amb el vist-i-plau del president.

Dissabte dia 21 i diumenge dia 22

Sambori

Els infants del projecte Sambori participen d'una acampada a Pereroles. Hi participen 30 infants de tots els Samboris de Castelló. Els monitors que han organitzat i acompanyat als infants pertanyen a la nostra associació. Ha estat possible gràcies a les beques solidàries i a les donacions del Banc dels aliments. El matí del dissabte l'han passat al Saltapins, una experiència nova i inoblidable per a molts d'ells. Arribats al refugi, jocs, gimcanes, cançons, vetlada i reflexions. Una molt bona estada. Llàstima que algunes famílies tenen reticències i no deixen participar, sobretot, a les seues filles.

Diumenge dia 22

Missa d'onze

Darrera missa d'onze del curs, abans de l'estiu

Dijous dia 26

Esplai Pentecosta

Reunió pels pares dels itinerants de l'esplai Pentecosta

Divendres dia 27
Esplai Pentecosta

Reunió pels pares de la colònia de l'esplai Pentecosta

Diumenge dia 29
Esplai Pentecosta

A l'alqueria dels Alegre, trobada de monitors de l'Esplai per preparar la colònia i el campament AMUNT 2025

Eixida itinerants AMUNT 25

MES DE JULIOL

COLÒNIA AMUNT 25

Dijous dia 3

Comença l'AMUNT 25, enguany els xiquets han gaudit a l'Alberg de la Font Lluny, d'una convivència musical. L'alberg s'ha convertit en una residència d'artistes, on cada dia ha estat una aventura en un musical diferent. Han après diferents propostes artístiques: música, cine, art, dansa, etc., amb la millor recepta del món, l'estima.

Abans d'anar a dinar han conegut a les persones encarregades de la residència artística que els han acompanyat durant tota la colònia. Els xiquets i xiquetes han passat un càsting per tal de veure si podien ser acollits o no a la colònia. Tots han passat les proves perquè són uns artistes nats. En acabar les proves, els han donat els veredictes i s'han agrupat pels grups que conformaran la colònia: rogets, groguets, taronges, blaus, verds, marrons, morats i granats. Tenint tres monitors assignats a cada color. Les cuineres de l'alberg: Pili, Tina i Eloisa els han preparat les viandes. Tots els dies han menjat de categoria.

En acabar, han fet un poc de descans i temps lliure. I tot seguit, cap a les habitacions. Han pujat les maletes i motxilles i s'han repartit les lliteres i llits. Nati, del grup lila, els ha explicat les normes de convivència per tal que els dies que estiguen junts es desenvolupen el millor possible. I també han parlat de com serà un dia de colònia i els seus horaris. Després de berenar, gincama per conèixer l'entorn. Diversos monitors s'han repartit en bases per La Pobla de Benifassà i els infants han voltat i voltat per acabar la gincama i de pas han conegut els carrers i habitants del poble que ens acull un any més.

Divendres dia 4

A l'hora que tocava, ha sonat la cançó "Supercalifragilisticoespialidoso" per despertar als habitants de la residència artística Art Amuntonat, donant una pista molt important del musical amb el qual viatjarem avui. Amanits han baixat a fer la gimnàstica del matí, han despertat cos i ment. Així estan preparats per a escolar la reflexió d'Amparo. Avui els ha parlat de l'amor en la família. Com en la pel·lícula, *Mary Poppins* ajuda a reunir de nou a la família Banks, amb molta màgia i estima. Així com Jesús també ens vol fer màgics per dins: amb amor, alegria i ganes d'ajudar. Amb l'energia de l'esmorzar cada grup marxa a fer la tasca del matí.

A la piscina primer el grup roig, blau i verd. Enguany tenen la gran sort de poder utilitzar la piscina del poble, però a torns, donat que la capacitat és reduïda i totes i tots no hi cabem.

Mentrestant groguets han fet un taller de cuina amb Amparo, preparant una coca de tomata per berenar. Els morats han fet tiny de la samarreta del seu grup, moment que han aprofitat per parlar què els agrada més del campament, la majoria han dit que els agraden les vetlades, les nits, estar amb amics, i tindre estos monitors i monitores.

Al voltant de la una del migdia, cada grup ha fet la bústia del seu color del grup, i així poder rebre notes, cartes, detalls de la resta de companys i companyes. En acabar, quan sona la cançó "maionesa" tots a dinar. Temps lliure per descansar

A primera hora de la vesprada, tres propostes simultànies: Taller de swing amb Amparo, la carta on han escrit quines son les expectatives que volem complir durant la colònia i que al final veurem si s'han acomplert i el Supercalifragilistic Bee, prova de lletrejar paraules.

Després de berenar emprenen una recerca: la del misteri del carrer Cherry Tree. En aquesta ocasió s'han mesclat als xiquets per diferents edats i així tenen l'oportunitat de conèixer més gent que no siga només els seus companys de grup de colors. En aquesta Escape Room plena d'elements del musical de Mary Poppins, els infants han gaudit d'una vesprada de resoldre enigmes, recordar dades d'altres campaments, i recollint elements que han posat en la borsa màgica de la Mary Poppins.

Després de sopar el grup taronja, encarregat del dia, ens ha ofert una vetllada meravellosa. La mateixa Mary Poppins ha vingut a l'Alberg de la Font Lluny a veure la seua amiga Mercè, la nostra gestora de residència d'artistes, i amb els seus amics en han desvelat quin musical transitarem demà dissabte.

Dissabte dia 5

El dissabte marxen fins a l'altra part del món per cantar i ballar amb *High School Musical!* Els grups encarregats del dia son els granats i els grup morats. Amparo els ha preparat una reflexió al voltant de la pel·lícula, extraent tres valors: Sigues tu mateix!, treballem en equip i dóna gràcies pels teus talents. Enllaçant amb la paràbola dels talents (Mateu 25:14-30). En acabar van al desdijuni i mentre, comença a ploure! Avui no podran anar a la piscina. Cal canviar els plans ràpidament i el grup Lila fa una reestructuració de l'horari, mentre fan els serveis generals: Agranar, endreçar l'habitació, taller de cuina, taller de tints de samarretes (avui li ha tocat al taronja), etc.

Mentre es preparen per a un matí de relax i mentrestant ix el sol, i finalment morats i granats van a la piscina. En el relax, han passat per quatre estacions: massatges en rogle, respiració per a relaxar-nos, en mascareta de cogombre als ulls i iogurt a la cara i dir-se coses boniques. En acabar, amb el sol fora, han pogut fer les fotos per a la revista de la colònia. I cap al dinar, després un poc de temps lliure i descans. I per als més moguts ha tingut lloc el torneig de ping-pong, quedant convocants a la gran final de demà: Martí Porcar, Marc Albesa, Lucas, Colau, Izan i Jaume.

El temps els ha donat una treva, així que han fet la Gimcana Clubs HSM. En 8 estacions els xiquets han fet diverses activitats extraescolars: ciències (amb experiments), música, astronomia (han fet estrelles), jardineria (han preparat una flor de paper per a la promo), bàsquet, jocs de taula (tres en ratlla) i teatre. Ara ja estan preparats per a protagonitzar tota una prom!

Es preparem per a la nit, i es posem més templats i templades. Fan dutxa i van al Beauty Salon. S'han pintat les ungles, han fet perruqueria, decoració de cara, han quedat moníssims i moníssimes! A la vetlada fan la Prom! Amb tot el material que han preparat després de dinar per a la festa, comencen amb la graduació dels infants de 6é, perquè l'any que ve seran itinerants! Música a tota virolla i a ballar.

Diumenge dia 6

Es desperten amb la cançó "Sempre ací" de la banda sonora de la pel·lícula *Vaiana*. S'arreglen i baixen a la pregària d'Amparo on han reflexionat sobre els valors cristians que poden veure a la pel·lícula: l'estima, la crida de Déu dins el nostre cor i la cura de la natura. Han anat a la piscina per torns, mentre uns estan a la piscina, la resta fan una volta pel poble, i fan un gelat o unes papetes, o es queda a colònia fent la tasca que li toca. Avui els granats han fet la samarreta, que es posaran el darrer dia. I el grup taronja ha fet coca de iogurt al taller de cuina.

En tornar, a les 13h, Amparo ha fer la celebració del diumenge, on el grup dels morats han fet una xicoteta representació del darrer sopar de Jesús, l'eucaristia, que significa acció de gràcies. I ja cap a dinar. Després de dinar han hagut de suspendre el torneig de ping-pong, per una xicoteta tempesta d'estiu. I s'ha ajornat el torneig per demà.

En el taller de les 16:30 s'han posat per grups de colors i cadascun ha dissenyat una illa imaginària amb nom, llengua pròpia, mapa, bandera, himne nacional, danses i balls tradicionals, sistema de govern, tipus de moneda, costums, menjars típics, festes tradicionals, esports o jocs, animals simbòlics, mites o llegendes, valors o lleis, tecnologia, invents, tipus d'energia... etc.

En l'activitat de la vesprada han fet jocs d'aigua, amb diferents bases repartides pels exteriors de la residència d'Art Amuntonat de l'alberg. En acabar, dutxa ràpida i pugen al menjador per mostrar les seues illes a la resta de la colònia. Acudeix Mercè, amb la conlloga artística per veure com va el dia, acompanyats de la mateixa Vaiana. Venia amb el vaixell des del pantà d'Ulldecona per dir-los que necessita de les seues energies per continuar el seu viatge. Tots li han fet costat i l'han ajudada a continuar. Arriben a la vetlada amb moltes ganes de passar-ho bé. Han tingut un gimcana dels esperits, per ajudar Vaiana amb els déus i deesses i així poder fer camí per poder tornar el cor de Te Fiti i curar el mal que està assolant les illes. Han desterrat la foscor, han tornat el cor de Te Fiti, i demà serà un nou dia.

Dilluns dia 7

S'han despertat amb la cançó de '*Quiero ser como tu*', la pel·lícula del dia és "*El libro de la Selva*". Avui Amparo els ha parlat del valor de l'amistat i la protecció i cura dels més menuts. Gorra, aigua, crema solar, antimosquits, motxilla, esmorzar i endavant!!! Els nostres mowglis han marxat d'excursió al poble del costat, al Bellestar. Per arribar-hi han imaginat que anaven per la selva, com el protagonista de la pel·lícula. Els camí ha estat preciós, han fet dos camins diferents, un de més fàcil per als més menuts de la colònia, i un altre una mica més llarg per als més majors i futurs itinerants. Després de conèixer el Bellestar han tornat a la Pobla de Benifassà. Uns han anat a la piscina, els altres a fer una volta pel poble, altres a fer-se un geladet a La Morena, i altres a fer una reflexió de grup. El grup blau els ha preparat, un teatre que narra la història del Llibre de la Selva amb una visita sorpresa: Mowgli que ha vingut expressament des de la selva a lloms de la seua pantera Bagheera. En acabar han eixit a fer *panching* (posar-se panxa per amunt mirant les estrelles), per cercar constel·lacions.

Dimarts dia 8

La pel·lícula del dia és *Shrek* i han gaudit d'una aventura amb l'ogre més estimat del cau amunter. A la reflexió Amparo els ha parlat d'acceptar els altres tal com són. Jesús ens ensenya a estimar a tothom, no importa si són diferents. També han reflexionat sobre la humilitat i el coratge per canviar. L'activitat del matí és el gincama dels contes desordenats, amb diferents jocs han anat per tot l'alberg, recollint a cada base un tros d'un conte on estaven mesclats molts personatges dels contes tradicionals i moderns, i que havien d'anar ordenant per formar un

conte final. L'activitat de la vesprada ha estat els "*Pantà Games*", o com bé diem a la colònia, els jocs animalots. Abans de sopar el grup marró reparteix els tiquets que serviran per a les crispets del cinema. A la nit, i després de sopar, han baixat a la zona taller per gaudir de la vetllada dels marrons. Els han preparat l'activitat de: Cinema a la fresca. Tot preparat, apaguem llums i acció!

Dimecres dia 9

Hui s'han despertat amb la cançó *Rewrite The Stars* de la banda sonora del nostre musical d'avui: *El Gran Showman*, musical inspirat en la vida de P.T. Barnum, un visionari que va crear un dels espectacles més famosos del món: el circ. El Gran Showman és més que un musical, és una història que reflecteix valors profunds sobre la dignitat humana, la cerca del sentit, i el poder de l'amor i la comunitat. En mirar-ho des d'una perspectiva cristiana, descobrim missatges molt pròxims a l'Evangeli.

El dia s'ha alçat amb un xiri-miri que no els ha abandonat en tot el dia. Els grups de xiquets de 6é que havien de marxar a Fredes a passar la nit, veient la previsió meteorològica, van organitzar un altre pla, anar a dormir al poli de La Pobla de Benifassà, s'han alçat primer que la resta, han desdijunat sols, s'han fet les motxilles i s'han preparat per passar un dia diferent. La resta ha seguit la rutina habitual. Hui no han pogut anar a la piscina, així que a canvi i amb la calma han fet una volta pel poble i reflexions amb els grups. Alguns grups han aprofitat per fer cartes per a les bústies. En el temps lliure els xiquets i xiquetes poden baixar a la zona de tallers i fer polseres, escriure cartes, jugar amb els jocs de taula o si prefereixen descansar a l'habitació. Si el temps ho permet ixen fora a jugar i alguns fins i tot van al poli a jugar al futbol. Les activitats de la vesprada comencen amb el Passeig de la Fama i la preparació del XQT! En el passeig de la fama, cada xiquet i xiqueta han fet una estrella on han posat allò que més el ha agradat del campament i ho han penjat a la paret. Amb les forces del berenar han anat a fer Jocs de Fira. Mesclats per grups han passat per la fira del cau per demostrar les seues destreses: el seu equilibri, les seues capacitats de contorsionisme, les seues habilitats de domadors, la seua punteria, la força i la pesca d'ànecs. En el gran show Xè quina traça! coordinat pel grup roget han pogut veure la part més creativa dels infants. Cada grup els ha fet una actuació que el jurat ha valorat. Han rigut i gaudit molt de la capacitat teatral i musical dels nostres artistes

Dijous dia 10

S'han despertat amb la cançó *Mamma mia!* de la pel·lícula del mateix nom. Hui la reflexió es centra en l'amor que no jutja i el perdó. Al matí fan l'activitat de Sam, Mary and Bill. Es igual que el joc de "Terra, Mar i Aire", però cada grup tindrà un nom de cada pare de Sophie. Cada grup té una zona de seguretat i l'objectiu és atrapar els dels altres dos grups. Si ixes de la zona per atrapar un altre, a tu també et poden atrapar i et converteixes en terra, mar o aire. A la vesprada preparen el banquet de la boda, com a la pel·lícula. Els xiquets i les xiquetes es posen en els grups de colors, i cada grup ha preparat un menjar que després s'han menjat per a berenar. Han preparat: logurt grec, broquetes de fruita mediterrània, broquetes salades, mini sandvitx de pernil i formatge i croissants de xocolata.

Després de berenar s'han dividit en dos grups per edats i s'ha repartit a cada xiquet un cartó on estan les cançons que han d'escoltar i quan l'escolten l'han de marcar. La primera persona que marque totes les cançons d'una mateixa columna ha de cantar línia i el grup que marque totes les cançons de la seua taula ha de cantar bingo. Els grups guanyadors han estat: dels menuts, Mario i Jaume; i dels grans Eric i Àgueda. Però encara que pocs hagen marcat bingo, totes i tots s'ho han passat d'allò més bé ballant i cantant a cor què vols. La vetlada organitzada pels groguets ha sigut molt especial, primer han fet competicions de ball i per finalitzar a la zona de tallers han format un cercle gran, amb les polseres de llum amagades o apagades. L'espai estava a les fosques i sonava una música suau. Una xiqueta amb la primera polsera encesa ha entrat al centre i ha començat la "cadena de llum": ha encès la polsera del primer company, cada xiquet ha encès la seua polsera quan li ha arribat el torn, en silenci o dient una frase curta li ha passat la llum a un altre company. Es va creant un cercle lluminós de forma progressiva. Quan tots han tingut la polsera encesa, han alçat el braç i han fet una pausa simbòlica. Qui ha volgut ha tancat els ulls i ha pensat un desig.

Divendres dia 11

Hui han gaudit de la darrera aventura pel sultanat d'*Agrabah!* Emocionats esperant l'arribada dels itinerants, que vindran amb les catifes voladores amb rodes. En la reflexió han vist els valors de la humilitat, la senzillesa, la solidaritat i la sinceritat. Hui fan la dinàmica de l'abraçada de tota la colònia: Es posem en un gran cercle i comença una persona a donar una abraçada al del costat i així segueix per totes i tots: paraules boniques, abraçades, les emocions flueixen i alguna llàgrima d'alegria i de pena ha caigut.

Els itinerants arriben en secret al poliesportiu del poble. Els autobusos els han deixat al Bellestar i han vingut a peu a la Pobla de Benifassà. Els duem entrepans de pernil salat i tomata, i melons de postres. Aprofiten per descansar un poc i preparar la vinguda a la colònia. En la colònia mentrestant han preparat la rebuda dels itinerants a la zona de baix de l'alberg. Sona *"Oh! Benvinguts passeu passeu"* i per fi apareixen pel camí els tres grups d'itinerants junts. Quines ganes de retrobar-los, quines ganes de veure'ls. Germans corren entre la gent per abraçar-se, monitors esperen les amigues i els amics, fills i filles que busquen al pare o la mare, i sense poder evitar-ho els plors d'alegria i joia pel retrobament es fan palesos. Els tinerants han marxat a descansar al poli, a dutxar-se o a la piscina.

Arribe la darrera nit. Colònia i campament celebren la gran vetlada de l'AMUNT.

Els itinerants venen a l'alberg per fer una vetlada conjunta, que aquesta vegada ha estat organitzada pels granats i els morats. Els itis ens han cantat cançons que ens conten les aventures i desventures dels tres grups d'itinerants. Un any més el somni de l'AMUNT ha arribat a la seua fi.

Dissabte dia 12

Ha arribat ja el darrer dia del campament AMUNT d'enguany.

Finalment la pluja els ha donat una treva i infants i monitors han celebrat la festa sota les moreres, amb la companyia d'alguns pares que havien arribat abans de l'hora indicada per a la recollida.

ITINERANTS AMUNT 25

El campament itinerant, organitzat en tres grups, va fer ruta fins el Penyagolosa i gaudiren dels esports d'aventura al voltant del pantà de l'Alcora.

Han estat dies de convivència molt intensos i plens de germanor que han deixat molt bones vivències i records a tots els que hi han participat.

Instantànies dels tres grups itinerants

Grup 1

Grup 2

grup 3

Com tots els anys a l'acte final vam repartir la revista de la colònia i el campament AMUNT 25

Diumenge dia 27 Cor Pentecosta

El cor Pentecosta canta a la festa de sant Jaume de Fadrell, convidada generosa i gelat a la plaça

Dimarts dia 29 Associació

Rebem l'amable resposta de l'arquebisbe de València a la nostra proposta de concessió de 'Honor Pentecosta, acceptant l'Honor i demanant que no fem cap acte públic de reconeixement donada la problemàtica situació de la llengua en el nostre país.

MES D'AGOST

Missa d'onze 171

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.

Dimarts dia 12

Pentecosta

Visita a l'arxiu municipal per arreplegar informació per la publicació de *Pentecosta 103*, sobre sant Joan de Moró.

Diumenge dia 24

Esplai Pentecosta

Reunió i paella de monitors per avaluar la colònia i el campament AMUNT 25 i començar a programar l'esplai del curs 25-26

Dissabte dia 30

Pentecosta

Ix publicada *Pentecosta 101*,
vespres dominicals i festives,
amb data gener-març- de 2018

MES DE SETEMBRE

Dimecres dia 17

Associació

Als locals socials es celebra la junta directiva de l'Associació

ACTA núm. 172

S'hi reuneixen els socis següents:

Guillem Badenes Franch, president; Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Xavier Sanahuja Gual, vocal; Batiste Porcar Gómez, vocal; Rosa Maria Claros Marqués, tesorera i Dolors Mas Alegre, secretària.

Excusa la seua assistència: Nati Alcañiz Gascó, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:

1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 18 de juny de 2025

2. Aprovar l'informe de la colònia i campament AMUNT 25.

- Es va celebrar del 3 al 12 de juliol a l'alberg La font lluny de La Pobla de Benifassà i els grups de secundària van fer ruta fins al Penyagolosa i esports d'aventura amb l'empresa Viunatura al voltant del pantà de l'Alcora.
- Van assistir-hi 170 infants de primària i de secundària atesos per més de 50 monitors i personal de servei.
- La valoració tant de la colònia com del campament és molt positiva.
- L'espai de l'alberg és molt adequat. Amb bona assistència mèdica. Com a inconvenient, la petitesa del poble que no disposa de molts serveis i cal abastir-se dels pobles del costat. Enguany s'ha pogut disposar de piscina, i els infants i monitors ho han agraït molt.
- Agrair als monitors i personal al servei de la colònia la seua magnífica tasca.
- Lamentar, com l'any anterior, la pluja de l'últim dia que va fer impossible la celebració de la festa final amb les famílies. Enguany, però, ateses les previsions meteorològiques es va fer un plan de recollida per evitar aglomeracions de les famílies.

3. Acordar traslladar la concessió de l'Honor Societat, previst per al 5 d'octubre, al diumenge 2 de novembre. L'acte es farà a la sagristia major de Santa Maria després de la missa d'onze. Es convidarà els voluntaris d'acollida de Càritas i els voluntaris del Sambori. Es demanarà al sr. Ferran Barberà, president de Caritas interparroquial, que faci extensiva la invitació a qui considere oportú. El guardó s'entregarà només al president com a representant de tots els voluntaris. Al assistents se'ls farà entrega d'una flor.

4. Informar la junta de la resposta de l'arquebisbe de València acceptant l'Honor Pentecosta 2025, però sense que fem cap acte públic de concessió. El membre de l'associació Xavier Martí està en contacte per mirar de programar una visita privada.

5. Aprovar les activitats previstes per als pròxims mesos

- Esplai: L'esplai començarà el dissabte 25 d'octubre. Ha previst, com en anys anteriors, una eixida al mes i dos acampades de cap de setmana per Nadal i Pasqua. El dissabte 18 d'octubre es farà una sessió de formació de monitors.
- Catequesi: comença la matriculació el 23 de setembre. Les sessions es seguiran fent diumenge a les 10:00. Enguany hi ha un grup de 7 infants que celebraran la primera comunió el diumenge 10 de maig. Esperem que es matriculen infants de primer curs.

- Cor Pentecosta: Començarà els assajos el divendres 19 de setembre. Participarà en l'Aplec de Corals el diumenge 19 d'octubre.
- Sambori: Hi ha 50 infants preinscrits. Els voluntaris es reuniran el 22 de setembre per organitzar els grups possibles. El dilluns 29 hi haurà reunió amb les famílies. Reprèn les classes el dilluns 6 d'octubre.

6. S'han publicat la revista *Pentecosta* 131, amb la segona part de les notes de D. Agustín Soriano sobre Santa Maria i *Pentecosta* 76 amb textos de Ferran Olucha Montins titulada *El Nadal en l'art a les comarques de Castelló*. Està en preparació *Pentecosta* 132, resum de l'any 2025.

7. Enguany no vam presentar la sol·licitud per a la subvenció convocada per l'Ajuntament de Castelló per a activitats juvenils. No tenim resposta de la subvenció demanada a l'Acadèmia valenciana de la llengua

8. S'informa de la jornada del Fòrum Cristianisme a realitzar a Castelló el dissabte 25 d'octubre. La jornada es farà al maset de la Frater. Agustí Peris, membre de l'associació, està en contacte amb la comissió organitzadora del Fòrum. Procurarem convidar-hi col·lectius cristians: HOAC (Anna), Sant Josep Obrer (Enric), Sant Cristòfol i Grups d'oració (Guillem), Frater (Joan Manuel), Caritas (Dolors) Fe i diàleg (?).

De què, com a secretària, en done fe amb el vist-i-plau del president

Divendres dia 19

Cor Pentecosta

Primer assaig del cor Pentecosta, per l'aplec de corals als locals de la parròquia de Santa Maria

Dilluns dia 22

Sambori

Primera reunió de l'equip de voluntaris del Sambori per programar el curs

Dimarts dia 23

Cor Pentecosta

Als assaigs dels dimarts, durant aquest primer trimestre de curs solem repassar o aprendre de nou el repertori de cants del monestir de Taizé

Dimarts dia 23

Catequesi

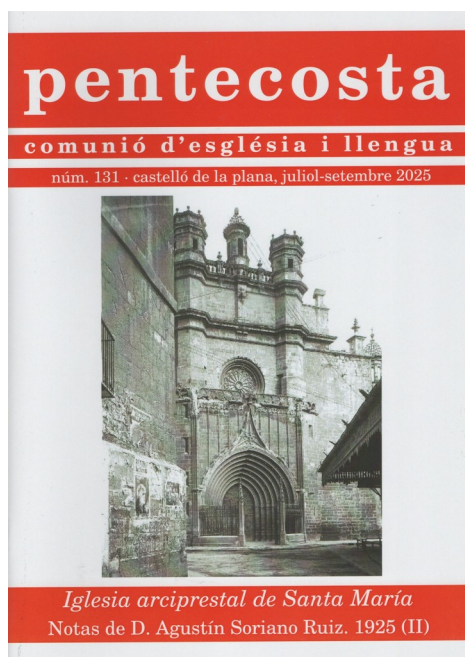
Comença la matriculació per a la catequesi

Publicada la revista *Pentecosta* 131, Iglesia arciprestal de santa Maria de Castelló (1925), (2) notes de don Agustín Soriano Ruiz

Dilluns dia 29

Sambori

Reunió amb les famílies dels 50 preinscrits al Sambori

MES D'OCTUBRE

Missa d'onze 172

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.

Dillus dia 6 Sambori

Comencen les activitats del Sambori

Dimarts dia 7 Cor Pentecosta

Des d'ara, els dimarts, preferentment continuarà dirigint l'assaig del cor Pentecosta Josep Lluís Guardiola

Dilluns dia 13 Pentecosta

Joan Antoni Albiol ens fa a mans els textos de les visites *ad limina* dels bisbes de Tortosa (segles XVI-XIX)

Dissabte dia 18 Esplai Pentecosta

Té lloc una sessió de formació de monitors per a l'esplai als locals de la parròquia de sant Cristòfol. Una nombrosíssima assistència van reflexionar sobre l'ideari de l'esplai i les actituds per a ser monitors. Enguany, gràcies a Déu, s'hi han incorporat un bon nombre de monitores i monitors de 1r de batxillerat.

Diumenge dia 19

Cor Pentecosta

El Cor Pentecosta participa en l'aplec de corals de Castelló a l'auditor interpretant *Himne a la nit* de J. Rameau.

Diumenge dia 19

Catequesi

Comencen les sessions de catequesi. Enguany dos grups: set infants que prendran la comunió i cinc que comencen el seu procés. Abans de la missa tenen una sessió de catequesi i, després de la celebració, passen a l'oratori per aprendre a pregar.

Dimarts dia 21

Cor Pentecosta

Assaig del cor dels cants per la trobada del Fòrum de Cristians

Dijous dia 23

Mor el prevere Miguel Simón Ferrandis, rector de Santa Maria 2011-2023

Dissabte dia 25

Associació

Organitzat per la nostra Associació, tingué lloc la primera jornada, a Castelló, del Forum 'Cristianisme ara i ací', al Maset de la Frater. Va començar la jornada amb la pregària de les laudes i continuà amb el diàleg entre Josep M. Marín i Antonina Wozna sobre l'Esperança. Després de la pausa del cafè es presentaren quatre experiències d'església: Frater, Fe y Diálogo, HOAC i la nostra associació. Després del dinar, la jornada acabà amb una eucaristia. Gràcies als membres de l'Associació que hi van col·laborar i, especialment, a Agustí i Anna per la seua feina de coordinació i logística.

PRESENTACIÓ DE L'ASSOCIACIÓ JOSEP CLIMENT

Gràcies a l'organització d'aquest benvolgut Fòrum de cristians, tenim la joia de presentar-vos la nostra Associació Josep Climent que formalment un dia naixia de l'embranchida eclesial del concili II del Vaticà (anys seixanta) i de la recuperació democràtica del nostre país (anys vuitanta). Des del començament, elegírem dos noms simbòlics: el primer, el de Josep Climent, fill de Castelló i bisbe de Barcelona, que predicà sempre la comunió històrica entre els pobles català i valencià; i el segon, el de Pentecosta .

Veníem de mals temps per a la nostra causa. Ja durant la primera part del segle XVII, les autoritats de Castelló començaren a demanar insistentment la predicació en castellà adduint, com a raó de pes, que la nostra vila era una població 'muy luzida'. Malgrat la defensa permanent de la predicació i l'educació en la llengua del poble que fan concilis provincials i diocesans, bisbes i capellans, la moda del castellà s'anà consolidant entre nosaltres. I la inèrcia de segles faria el seu camí, de forma implacable, fins als nostres dies.

Quan, a començaments dels anys vuitanta del segle XX, en el context de la recuperació de la llengua del poble en l'ensenyament i la vida social que promou la classe dirigent valenciana, des de la nostra Associació provàrem de fer una cosa igual en el context eclesiàstic, i immediatament topàrem amb dificultats perquè trobàrem desorientats els actors que havien de fer real la recuperació de la identitat cultural i lingüística en les nostres comunitats cristianes. Un feroç espanyolisme s'emparà de l'església valenciana; en primer lloc oposant-se a tot intent de cavi amb l'excusa que era català i, naturalment, negant-se després a tot intent quan era només valencià, perquè, en definitiva, es tractava del manteniment de *l'statu quo*, amb la imposició incontestada i incontestable del castellà, contra tot intent de valorar i protegir la varietat lingüística de l'estat espanyol.

Durant molts anys, els que ens movem al voltant de l'Associació Josep Climent no hem anat a la nostra, ni hem format un grup estrany; perquè ens hem acollit a la nostra parròquia natural, Santa Maria, com un grup més, malgrat la desafecció que ens han mostrat alguns dels nostres responsables diocesans i parroquials.

L'Associació Josep ha fet, aquests anys, una mica de parròquia alternativa d'uns pocs, a Santa Maria de Castelló, perquè 'els nostres' naturals, com sabeu a bastament, no van a missa i els

que hi van, naturalment, no són dels nostres. I així ens anem quedant com una minoria entre minories. Seguim fent la nostra missa de les onze, posant-hi 'alma, vida y corazón' però amb pocs assistents. La nostra missa d'onze, com sabeu, compta amb el suport del cor Pentecosta que va nèixer per tal d'animar-la i embellir-la. I, al costat de la missa, tenim instaurada la catequesi infantil de la millor manera que sabem, ara amb poqueta assistència, quan, en el passat, arribàrem a competir, i fins i tot a guanyar en nombre, la mateixa catequesi en castellà. Esta missa d'onze compta amb una mica de premsa mensual, perquè cada mes publiquem un full intitulat *Missa d'Onze* amb informacions d'activitats nostres i algun comentari d'actualitat eclesial.

Durant aquests anys la gent de la Josep Climent hem fet ben nostres tres lemes: el primer és la famosa frase llatina clàssica *festina lente*, és a dir que 'anem a pressa però a poc a poc' perquè sabem que el ritme del nostres procés es fa d'esperar i necessita molta constància. El segon lema seria l'adverbi llatí *indeseinenter* que vol dir 'sense defallir, sense parar'. I el tercer seria més actual: seria *resistiré*, aquella cançó que vam sentir fins a la sacietat durant la plaga de la Covid, esperant contra tota esperança.

En l'àmbit social hem procurat col·laborar, sobretot en el camp de la música. Fa quaranta anys que canta el nostre cor Pentecosta nascut, originalment, per magnificar la missa de les onze a Santa Maria, però oberts a cantar en tota altra missa o activitat cultural. El nostre cor, amb els anys (i ja en porta quaranta!) s'ha obert i ha col·laborat amb altres cors en aplecs, trobades i concerts. No ha passat any que no hàgem ofert almenys dos concerts clàssics: un per Nadal i l'altre per la Setmana Santa i la Pasqua. I, vinculat també al cor Pentecosta, cal dir que hem alçat, amb molt d'esforç, una escola de música que ha arribat a comptar amb unes cent persones implicades, entre alumnes i mestres.

En la nostra línia social i benèfica, gent vinculada a la nostra Associació col·labora desinteressadament en l'anomenat Sambori, unes classes de repàs per a immigrants, que organitza Caritas a Santa Maria, i que també aplega prop d'un centenar de persones, entre alumnes i mestres. També direm que cada any, des de 1990, distingim una persona o entitat que s'ha acreditat com a defensora de la nostra llengua a l'església distinció que anomenem Honor Pentecosta. I, paral·lelament, distingim persones o entitats que s'han acreditat en el servei a la societat, en el món de la cultura, i que per això anomenem Honor Societat

A banda la publicació d'alguns llibres, com els manuals de catequesi per a infants, i els repertoris diocesans de cant litúrgic, l'Associació Josep Climent edita trimestralment la revista *Pentecosta, comunió de llengua i església*, que ja porta 130 números publicats (des de 1990) amb temàtica variada sobre la nostra fe, la nostra història, la nostra cultura, la nostra llengua, la pastoral eclesial, el cant a la litúrgia, la nostra teologia, el nostre dia a dia, any a any ...

De manera molt especial, i vinculada a la funció catequètica, l'Associació Josep ha promogut les colònies i els campaments d'estiu AMUNT que ja porta 32 anys ininterromputs de funcionament. Hi han participat, fins el moment present, prop de tres mil persones entre infants, adolescents, monitors i monitores. Al costat de les colònies i els campaments AMUNT, durant els mesos del curs, d'octubre a maig, funciona també l'Esplai Pentecosta amb sessió setmanal els dissabtes, eixides mensuals i trobades de cap de setmana una volta al trimestre.

Cal confessar que, tant els monitors, com la majoria dels nostres infants i adolescents no van a missa, ja ho sabem, cosa que no ens alegra gens. Nosaltres, però, que sí que anem a missa, confiem que educant-los en la línia que voldria l'església de Jesús, d'acord amb els valors evangèlics que són permanents, si continuem perseverant en la sembra, al seu temps creixeran noves plantes i nous arbres, que acabaran donant el seu fruit.

Dissabte dia 25
Esplai Pentecosta

Primera sessió de l'esplai Pentecosta amb nombrosa assistència als baixos de la parròquia de Sant Cristòfol

Dimarts dia 28
Cor Pentecosta

Als assaigs dels dimarts repassem cants de Taizé i de les II vespres de diumenge

Dimecres dia 29
Sambori

Els infants del Sambori celebren la castanyada amb un taller de cuina on van fer panellets i creps

Dissabte dia 31
Cor Pentecosta

El cor Pentecosta canta en la missa exequial per Miquel Simón Ferrandis que celebra la parròquia de Santa Maria

MES DE NOVEMBRE

Missa d'onze 173

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.

Diumenge dia 2 Associació

Després d'una missa d'onze molt concorreguda i participada, a la sagristia major de la catedral de Santa Maria, vam lliurar l'Honor Societat 2025 al Voluntariat de Caritas, reconeixent la seua gran tasca en favor dels més vulnerables de la societat. L'acte, amb una nombrosa assistència, començà amb intervenció del Cor Pentecosta; després de la *laudatio* es féu l'entrega del guardó al president de Caritas Interparroquial i a tots els voluntaris assistents. Acabà l'acte amb un simpàtic refrigeri.

HONOR SOCIETAT 2025 ALS RESPONSABLES DE L'ACOLLIDA DE CARITAS

Benvolgudes i benvolguts que heu vingut a la concessió de l'Honor Societat 2025, que atorga l'Associació Josep Climent al grup de voluntaris i, sobretot, voluntàries de Caritas. La primera impressió d'aquest (petit) grup és que és viu reflex de la realitat social i eclesial, protagonitzada sobretot per dones. Trobem Jesús sempre relacionat amb elles, començant per la seua mare que no l'abandona mai, des del bressol fins a la creu, com fan també les altres dones que l'acompanyen allà on va i el planyen camí del Calvari, quan els apòstols s'havien esmunyit, cagats de por. L'evangeli de Lluc les anomena pel seu nom: 'l'acompanyaven els Dotze i algunes dones que havien estat curades d'esperits malignes i de malalties: Maria, anomenada Magdalena, de la qual havien eixit set dimonis, Joana la muller de Cuses, administrador d'Herodes, Susanna i moltes altres que els proveïen amb els seus béns' (Lluc 8, 1-3). Sense oblidar aquelles dones que ploren Jesús camí del calvari a qui adreça unes belles paraules (Lluc 23, 27-31).

Ja veeu, davant dotze homes, una multitud de dones, la majoria anònimes. En els *Fets dels Apòstols* hi trobarem poques al·lusions a les dones que es confonen en les primers comunitats cristianes presidides sempre per homes. La tradició no ha canviat: ara les dones agranen les esglésies, renten les estovalles i els corporals, passen el plat, reguen les plantes, cuinen per a tots, acullen els pobres, ensenyen la catequesi, ensenyen els rudiments de la ciència als escolars, i, de tant en tant, aguanten el malhumor dels capellans i els escolans.

Hui i ací volem ressaltar estes funcions, que els escrits del Nou Testament anomena 'ministeris' (o serveis). Jesús ja anunciava una d'estes funcions quan ensenyava: 'qui acull un infant en nom meu, m'acull a mi, i qui m'acull a mi, acull el qui m'ha enviat, perquè el més petit de tots vosaltres, és el més gran' (Lluc 9, 48) i en això les dones sou especialistes. Com passa en les cases (potser afortunadament cada vegada menys), les dones ho fan tot: expliquen històries als infants, els entretenen jugant, els fan i els donen menjar i beguda, i els consolen en el plor. Mentrestant alguns homes estem parats, com mobles, contemplant l'escena sense atrevir-nos a posar basa. Ens sentim ridículs davant les autèntiques deixebles del Crist que acullen infants, pobres, malalts, necessitats. .

L'Associació Josep Climent, especialitzada precisament en causes perdudes, vol destacar estes funcions, aquests ministeris discrets, modestos i, sobretot, completament gratuïts, pura gràcia. Es tracta d'un treball constant i perseverant, dia a dia, setmana a setmana, fent-ne el seguiment, visitant, acompanyant, patint fam i set de justícia al seu costat. És el seguiment dels necessitats des de la primera acollida, passant pel procés d'adaptació, d'instrucció i d'integració. Caritas ha passat de l'almoïna tradicional que tant recomanava la pietat de l'antic com del nou testament, al seguiment pacient als últims de la societat, treballant perquè ells no es queden darrere, perquè siguin persones com tots els altres amb qui ara conviuen, moltes vegades perquè no tenen més remei, en faltar-los una alternativa millor.

Permeteu-me que faça una al·lusió també als mestres que Caritas disposa en els diversos Samboris de la ciutat, on tres dies de la setmana van instruint i educant germans nostres, vinguts de llocs llunyans, acostant-los a la cultura i llengua, també la pròpia del nostre país. I tot gratuïtament, esforçadament, amb una paciència admirable, a vegades vencent resistències dels alumnes i de les famílies.

Jesús, m'imagino que un dia o un altre, haurà de fer justícia als homes (i a les dones), i volem imaginar que aquell dia que 'el fill de home vindrà ple de glòria, acompanyat de tots els àngels, s'asseurà al seu tron de glòria i tots els pobles es reuniran davant seu, aquell dia, dic,

imaginem que passarà com ara, a les nostres esglésies: la part dreta l'ocuparan, sobretot, dones amb algun home fent de borinot pel mig, mentre que l'esquerra, plena a vessar de persones amb mala cara, que se n'anirà castigada per sempre a no poder estimar.

Per a tots, la sort és que els esgarriats encara som a temps de rectificar. Els homes encara podem agranar, cuinar, acollir els darrers, agregar-nos als cors dels àngels que serveixen els infants i que'sempre veuen la cara del nostre pare del cel (*Mateu 18, 10*). De moment ens limitem a donar als feliços acollidors de Caritas, un humil reconeixement per la bona tasca perquè són elles (i ells) les nostres mans, la nostra boca, els nostres peus, el nostre cor, el nostre servei gratuït i desinteressat, en permanent estat de gràcia.

I aquest diumenge, dia de la commemoració dels nostres fidels difunts, volem refrescar la memòria per totes aquelles germanes i germans nostres, que han seguit el camí dels sants, servint els altres (i a nosaltres mateixos) durant anys, amb un exemple admirable i desinteressat. Per a ells (i, sobretot, per a elles) va també l'Honor Societat 2025 que l'Associació Josep Climent dóna als col·laboradors de Caritas, als servidors discrets i humils en les seues modalitats educatives i socials. Moltes gràcies!

El text del guardó entregat deia així:

Tot allò que feu a un d'aquests germans meus
per petits que siguem, m'ho feu a mi (*Mateu 25, 40*)

Perquè, comprenent el missatge de Jesús,
acolliu els germans més petits
acompanyant-los en el seu creixement
perquè ara i ací arriben a ser persones
amb plenitud de drets socials
i oberts a la transcendència

l'Associació Josep Climent
declara
Honor Societat 2025
el Voluntariat de Caritas

Castelló de la Plana, 2 de novembre de 2025

Dimarts dia 11

Pentecosta

Antoni Albiol facilita molta documentació sobre visites pastorals dels bisbes de Tortosa a Santa Maria de Castelló que conformarien el núm. 81 (endarrerit) de *Pentecosta*.

Dissabte dia 15

Esplai Pentecosta

Els infants de l'esplai fan una gimcana fotogràfica per conèixer espais i edificis de Castelló.

Dimarts dia 18

Mor, a l'hospital provincial, Josep Flors Bonet, soci de l'Associació Josep Climent.

Dijous dia 20

El cor Pentecosta canta en la seua missa exequial

Dissabte dia 29 i diumenge dia 30

Esplai Pentecosta

70 infants i adolescents i 30 monitors de l'esplai Pentecosta van a Navalón (Ènguera) d'acampada trimestral. El campament de la Generalitat reunia més condicions de les que esperàvem. L'inconvenient era la llunyania. Van participar molt infants nous, amics d'infants que ja venien i d'altres provinents del Carles Salvador, animats per Juan Ucedo. Gràcies a tots els monitors i a Luis Faro, el nostre incombustible cuiner, l'acampada va ser un èxit.

Diumenge dia 30
Associació

Després de missa d'onze es feu un respons pel bisbe Josep Climent que morí a Castelló tal dia com hui de 1781

MES DE DESEMBRE

Missa d'onze 174

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.com.

Dilluns dia 7

Pentecosta

Recuperem la documentació del procés de beatificació del venerable Joan B. Bertran, rector de l'Alcora, que conformarà el núm. 78 (endarrerit, amb data abril-juny de 2011) de *Pentecosta*, *Procès de beatificació de Joan B. Bertran*.

Dimarts dia 8

Cor Pentecosta

Assaig extraordinari per al concert de nadal del cor Pentecosta

Mor, a Mataró, Mari Carme Usó Gómez, esposa d'Enric Arenós QUIQUE,, humorista i col·laborador de la revista *Pentecosta*

Dissabte dia 13

Esplai Pentecosta

L'esplai Pentecosta participa en la fira d'entitats organitzada per Castelló per la llengua per a commemorar la signatura de les Normes del 32. Hi van participar molts monitors que van ajudar els infants a fer clauers i xapes.

Dissabte dia 13

Cor Pentecosta

Concert del cor Pentecosta a la capella del sagrari de Santa Maria

COR PENTECOSTA

NADAL DE CORALS 2025

dissabte 13 de desembre, 20:45 h

Capella de la Catedral de Santa Maria

dilluns 15 de desembre, 19:30 h

Plaça Major

PROGRAMA DEL CONCERT DE NADAL

REPERTORI

Joia en el món, G.F. Händel

Cançó de bressol, Johannes Brahms

Cançó de Nadal, tradicional catalana

Pels fills d'Adam i Eva, popular francesa,

Nit benaurada, popular suïssa

Pastors d'Andorra, popular catalana

Càntics, popular polonesa

La pastora, popular catalana

Tres grans majestats, popular danesa

Jesús és nat, popular dels indis hurons

Quan torna Nadal, popular nord-americana

Nit de vetla, popular catalana

L'àngel i els pastors, popular catalana

Dorm dorm, popular francesa

Cançó de l'estrella, popular francesa

Nadal blanc, popular nord-americana, Irving Berlin

Santa nit, popular alemanya, Franz Grüber

Adestes fideles, popular gregoriana, John Reading

directora: Yanie Castaño

piano acompanyant: Oscar Campos

soprano solista: Vanessa Fraga

**Dilluns dia 15
Cor Pentecosta**

Concert de nadal a la plaça Major, amb la desagradable anècdota del robatori de les pertinences de Amparo Valenzuela; al final ens fem una foto del Cor Pentecosta a les escales de l'Ajuntament.

**Dimecres dia 17
Sambori**

Al Sambori, representació, per part dels infants de primària del conte *el gegant egoista*. En acabar, xocolatada i berenar amb una gran quantitat de dolços aportats per les famílies

Dimecres dia 17

Associació

A la seu de l'associació reunió de la junta directiva

ACTA núm. 173

S'hi reuneixen els socis següents:

Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Xavier Sanahuja Gual, vocal; Rosa Clarós Marqués, tesorera i Dolors Mas Alegre, secretària.

Excusen la seua assistència: Guillem Badens Franch, president i Nati Alcañiz Gascó, vocal.

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:

1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 17 de setembre de 2025
2. Aprovar l'informe de les activitats del primer trimestre del curs.
 - Esplai Pentecosta: El dissabte 18 d'octubre es va fer una sessió de formació dirigida especialment als monitors que s'han afegit darrerament. El dissabte 25 d'octubre van començar les activitats amb una nombrosa assistència: uns 40 infants i 30 monitors. S'ha fet una eixida al campament Navalon, a la canal de Navarrés, el cap de setmana del 29 i 30 de novembre. Hi van assistir 65 infants i 30 monitors.
El dissabte 13 de desembre va participar en la jornada commemorativa de les Normes de Castelló i el 20 farà un berenar solidari.
 - Catequesi: S'hi han matriculat 5 infants de primer curs. Tenim dos grups, un de segon amb 7 infants i un de primer amb els 5 que s'han matriculat enguany. Fan sessió de catequesi els diumenges a les 10:00 i oratori a les 11:15. No podem utilitzar l'oratori on ens reuníem fins ara, per una raó desconeguda. Ens han habilitat una saleta al semisòtan que no reuneix massa condicions. Les famílies participen en la missa i el posterior cafè.
 - Cor Pentecosta: Ha participat en l'Aplec de Corals el diumenge 19 d'octubre. També en el Nadal de Corals amb un concert el dissabte 13 de desembre a la capella del Sagrari de Santa Maria i el dilluns a les 19:30 a la plaça Major. També cantaran el divendres 19 a l'escola infantil San Cristóbal. Té previst preparar la missa que ha compost Manel Sifre per a cor i dos flautes
 - Sambori: Hi ha 50 infants inscrits, distribuïts en 8 grups, tres d'ESO i 5 de primària. Hi manquen voluntaris, sobretot d'ESO. El 17 de desembre van acabar les classes del primer trimestre amb una representació del *Gegant egoista* i un berenar preparat pels voluntaris i les famílies. Les classes recomençaran el dilluns 12 de gener.
3. Informar de la concessió per part de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua per a la publicació de la revista *Pentecosta*, amb una quantitat de 900€.
4. Revista *Pentecosta*: està en preparació el núm 132, Any de gràcia 2025; i per a l'any vinent s'editarà un número dedicat al venerable Bertran; els núm. 133, 134 i 135, amb els treballs de Toni Albiol sobre les visites pastorals, les visites *ad limina* i les disposicions dels bisbes de Tortosa que afecten la ciutat de Castelló; un dedicat a Sant Joan de Moró i el núm. 136, sobre l'any de gràcia 2026
5. Donatius. S'acorda fer un donatiu de 700€ a la parròquia de Santa Maria. Ja se n'ha fet un de 750€ a la parròquia de San Cristòfol per la cessió dels locals per a l'esplai Pentecosta.
6. Valorar molt positivament la concessió de l'Honor Societat als voluntaris de Caritas. L'acte, que comptà amb una nombrosa presència de voluntaris i que fou molt emotiu.

7. Honor Pentecosta. El dilluns 29 de gener una representació de membres de de l'associació es trobaran amb l'arquebisbe Enric Benavent per mantenir-hi una entrevista i fer-li el lliurament de l'Honor Pentecosta 2025.
 8. Programar l'Assemblea general ordinària 2026 per al diumenge 25 de gener a les 12:00h a la sagristia major de la catedral de Santa Maria.
 9. Proposar a l'assemblea la parròquia d'Algemesí, la parròquia de Xeraco o la Frater com a honor Pentecosta 2026, i l'associació de salut mental AFDEM, com a Honor Societat 2026.
 10. Valorar positivament l'organització de la trobada del Fòrum Cristianisme i món d'avui que es va celebrar el dissabte 25 d'octubre al Maset de la Frater amb la participació de 90 persones.
- Proposar a l'assemblea formar part del Fòrum cristianisme – Federació d'associacions i entitats cristianes del País Valencià.
- De què, com a secretària, en done fe, amb el vist-i-plau del vicepresident.

Divendres dia 19 Cor Pentecosta

Com és habitual els darrers anys el Cor Pentecosta oferí una selecció de nades a l'escoleta infantil de sant Cristòfol

Dissabte dia 20 Esplai Pentecosta

Berenar solidari preparat pels infants i monitors de l'esplai. Molta participació de les famílies que van fer possible una recaptació de 148€ que es van donar al grup de pastoral Penitenciària.

Diumenge dia 21 Missa d'onze

La missa d'onze fa memòria de Josep Flors Bonet

Dilluns dia 29

Associació

Entrega de l'Honor Pentecosta 2025 a Enric Benavent, arquebisbe de València, en el mateix palau arxiepiscopal, amb assistència de sis voluntaris de l'Associació.

El text del guardó diu així

Sacerdos et pontifex et virtutum opifex,
pastor bone in populo, sic placuisti Domino

Com a home compromès amb esta terra,
ha provat d'agermanar veritat i caritat
ha exercit amb prudència el treball pastoral,
que és l'art de les arts
servint-se sovint, de paraula i d'obra,
de la llengua dels seus pares,
per totes estes i altres raons

l'Associació Josep Climent
proclama

l'abans bisbe de Tortosa, la nostra església antiga,
i ara àngel de l'església de València

Enric Benavent Vidal
Honor Pentecosta 2025

Castelló de la Plana, 29 de desembre de 2025

ALS QUATRE VENTS

*Gent de tota tribu, llengua, poble i nació ... (Apocalipsi 5, 9)
'Lloeu el Senyor tots els pobles, glorifiqueu-lo, totes les nacions;
és immens el seu amor per nosaltres,
la fidelitat del Senyor durarà sempre' (salm 116)*

Als quatre vents de les nostres beneïdes terres, tenim de tot. El nostre pobre poble, la nostra pobra nació, que Déu creà i poblà de bona gent (com diria sant Vicent Ferrer), amb innumbrables esperits sants, amb immenses riqueses i singulars belleses que destinà a major glòria seua en el concert de les nacions i els pobles, ha estat objecte de sovintejades traïcions, embats, infidelitats que, com abans, tampoc no ens manquen als nostres dies. Malgrat tot això, però, hi persisteix la llengua, combatuda però ferma, com un bastió indestructible. Vegem-ho.

CATALUNYA

Segons la periodista Mireia Roureda, l'ús del català a l'Església no ix ben parat, ja que, segons el darrer baròmetre fet per Afers Religiosos, només un 13% dels catòlics que van habitualment a missa ho fan en català. El director general d'Afers Religiosos, Carles Armengol, ha fet públic, aquest agost, un baròmetre (que s'ha fet aquests mesos de juny i juliol de 2025) sobre l'ús de la llengua pròpia als centres de cultes de Catalunya. Segons aquesta enquesta (feta a més de 1.600 persones) i a la pregunta "En quina llengua se celebren els actes religiosos a què assistiu?" (això inclou misses, però també actes com ara casaments i comunions, i també d'altres religions), la resposta és: el 25,5% en català, el 33,3% en català i castellà, el 22,1% només en castellà i el 10% en altres llengües. "Si parlem d'actes religiosos només catòlics, el català puja una mica: el 33,5 per cent. Els que van a misses celebrades en català i castellà se situen en el 42,4 per cent i els que van a missa només en castellà es queden en un 20%", especifica Armengol.

L'enquesta revela també el perfil dels creients de tots els cultes que "van freqüentment a actes religiosos" (una volta per setmana com a mínim). I ací és on el català torna a estimbar-se, perquè, segons l'enquesta de la Generalitat, dels fidels practicants al Principat (l'enquesta es va fer tan sols a Catalunya) que van habitualment a missa, només el 13% ho fan en català, el 28,9% en català i castellà i el 27,5% en castellà, més del doble dels que ho fan en català. També hi ha un 14% que van a missa freqüentment en una altra llengua (més dels que ho fan tan sols en català).

I encara més dades del baròmetre que posen damunt la taula la feblesa del català. Quan als enquestats se'ls va preguntar en quina llengua s'expressen habitualment quan van a un centre de culte, el resultat és encara menys favorable: el 18,7% ho fan només en català i el 40,6% només en castellà.

Quan la pregunta es va fer als fidels que van habitualment a missa, la distància va ser encara més gran: només el 25% s'expressen habitualment en català i el 54,2% només en castellà.

Es dedueix, d'aquestes dades, que el català avui és una baula feble en l'Església catòlica, però també en les altres religions que es practiquen al país. Per això el govern, segons va dir Carles Armengol, entén que s'ha de defensar "la llengua en el món religiós" perquè "la llengua pot morir si no ocupa el seu lloc": "Des d'Afers Religiosos, demanem a les diferents comunitats,

especialment a la comunitat islàmica, que s'integren en la llengua catalana." "Demanem específicament i especialment a l'Església catòlica que faci servir el català en els cultes", hi va insistir Armengol, que va dir: "Crec que és legítim demanar-ho i coherent amb la missió de l'Església, que ha de ser encarnada en aquesta terra i la seua llengua."

Armengol va fer aquestes declaracions en el marc de la 55a Universitat Catalana d'Estiu (UCE), en una jornada sobre llengua i Església en què també van participar el bisbe de Mallorca, Sebastià Taltavull, i el president de la UCE i activista cultural Jordi Casassas. En aquesta jornada, els ponents van voler constatar que "a Catalunya, i encara més a la resta dels Països Catalans, predomina un fals bilingüisme i un concepte de globalització i universalitat enfront d'una l'Església 'encarnada' que perjudica clarament la llengua catalana en favor del castellà". Avui, doncs, i atenent les explicacions dels experts, es pot dir que l'ús de la llengua pròpia a les esglésies està en un moment de dificultat i que encara ho està més en els centres de culte no catòlics.

No volem tancar aquesta comunicació sense esmentar l'important monestir de Montserrat que tan important és per a l'església catalana, i que enguany ha complert els seus primers mil anys, amb un gran desplegament d'activitats. I, parlant de Montserrat, aprofitem el moment per mostrar el nostre reconeixement i agraïment, al seu benemèrit monjo Josep Miquel Bausset, que sempre ha col·laborat amb nosaltres i amb tots els mitjans del país (i dels països) aportat-nos enguany, des del seu monestir del Miracle, els seus coneixements i la seua informació sobre tota mena de temàtiques. El recordem també com un admirable model d'amor i de pietat envers el seu pare, l'activista i professor valencià Josep Lluís Bausset. I amb ell, el nostre agraïment a l'organista monjo de Montserrat Andreu Martínez Motos que, durant molts anys, ha estat mestre i col·laborador en algunes de les nostres iniciatives musicals. Per molts anys, des d'ara al monestir de Montserrat!

CATALUNYA NORD

Dos fets singulars volem recordar, aquest any 2025, de les enyorades comarques del sud de l'estat francès que parlen català com nosaltres. El primer fa referència a un ample col·lectiu de gitanos que es defineixen com a 'gitanos catalans' que no solament viuen a Perpinyà i els seus voltants sinó també a ciutats tan importants com Montpeller o Besiers. Ho ha estudiat el doctor lleidatà Eugeni Casanova amb la seua tesi *Els gitanos catalans a França* (Pagès, 2016) que arriba a descriure 160 comunitats gitanes que tenen el català com a llengua habitual de relació. Ja l'havia estudiada abans el parisenc Jean Paul Escudero en el seu llibre *Contribution à l'étude de la langue gitane de Perpignan* (1998). Els dos afirmen que aquests gitanos, davant els seus homòlegs francesos, es defineixen amb orgull com a 'gitanos catalans'.

L'altre fet singular, i esperançador, és la presència de la miraculosa escola 'Bressola', present i activa, sobretot, en les ciutats i poblacions de Perpinyà, Nils, el Soler, Prada de Conflent, Sant Esteve, el Vernet i Perillà, amb un total de set escoles de primària i dos instituts o liceus, amb un total de 1.100 alumnes.

Lamentablement ni l'església Evangèlica (i no cal dir, la Catòlica) s'ha preocupat mai d'estes comunitats gitanes que, si s'apleguen en esglésies majors, acaben sent exclusivament de llengua francesa.

PAÍS VALENCIÀ

De 2025, al País Valencià podem esmentar coses interessants. La primera és el bon resultat en la consulta sobre la llengua base a les escoles i els instituts del país, que ha posat de manifest una clara preferència de les famílies per l'ensenyament en valencià, per damunt del castellà. Aquest resultat suposa una victòria important per a la nostra llengua i cultura, especialment en un moment en què el govern tenia com a objectiu principal d'arraconar el valencià i imposar el castellà com a llengua vehicular principal. A esta victòria, hauria de seguir la creació d'unitats en valencià a les comarques castellanoparlants de la Serrania, la Foia de Bunyol i la Canal de Navarrés que han registrat una significativa demanda d'ensenyament en la nostra llengua, fet que ha desmuntat els antics mapes sociolingüístics anteriors. Fins i tot l'escola concertada, en municipis grans com Alcoi o Sueca han mostrat preferència per l'ensenyament en valencià. Les campanyes 'La llengua no es toca' i 'Tria valencià' que ha dut a terme la Plataforma per la Llengua han estat fonamentals per a mobilitzar la societat i haurien de continuar sent actives fins aconseguir una educació permanent en valencià.

Un altre fet significatiu ha estat la reacció valenta que s'ha donat a la ciutat d'Alacant, fins ara l'epicentre de la persecució política del valencià, amb una ajuntament que ha declarat que vol que la ciutat deixe de ser una zona de predomini lingüístic valencià (que modificaria la Llei d'ús i ensenyament del valencià de 1983, i és un cas paradigmàtic de l'estratègia dels partits PP i Vox per afeblir l'oficialitat i la presència de la nostra llengua en institucions públiques i àmbits socials).

Fins i tot en l'àmbit eclesiàstic, els valencians tenim la sort de comptar amb un bisbe que intenta acordar-se amb el seu país. Parle, naturalment, d'Enric Benavent, abans bisbe de Tortosa, i ara actual arquebisbe de València. L'any passat ja ens alegrà publicant l'*Evangelí de cada dia 2025*, que té la seua continuació en el nou *Evangelí de cada dia 2026*. El trobem un autèntic tresor i ajuda per a la pietat del nostre poble, un tresor que es completa amb un breu devocionari i

termina amb la carta apostòlica *De unitate fidei* de Lleó XIV. És per això que l'Associació Josep Climent, de Castelló de la Plana, li ha atorgat l'Honor Pentecosta d'enguany.

Ens alegra saber que en la parròquia de l'Encarnació de Xeraco (la Safor) s'haja mantingut la celebració de la missa en valencià durant tantíssims anys. Segons ens informa la revista *Cresol*, esta missa ja se celebrava el 1975, arran de l'aprovació del *Llibre del poble de Déu*, quan també es començà a celebrar la missa dominical en valencià a les cocatedrals de sant Nicolau d'Alacant i de Santa Maria de Castelló de la Plana. Cal avançar, però, la data d'estes misses que, si no ens falla la memòria, començaren a celebrar-se, a la comarca de la Plana, ja el 1965 a la parròquia de sant Miquel de la Pobla Tornesa i, des de l'any 1967, a la parròquia de Sant Joan de Moró. I, en la dècada dels setanta, a la diòcesi de Sogorb-Castelló també se celebrava, tots els dies, missa en valencià al seminari Major d'Alfara del Patriarca (de vegades amb assistència de Mn. Vicent Sorribes Gramatge), i, des de 1975 fins a 1980, a la mateixa parròquia d'Alfara.

Només lamentem que, en alguns casos, els textos que s'hi han emprat o s'hi empren, certament correctes, siguen distints dels aprovats oficialment en català per la Congregació del culte diví i la disciplina dels sagraments, tal com trobem, per exemple, en el *Missal festiu* que publicà Montserrat, el 1991, per a les misses de diumenges i festes, o en el *Missal ferial*, per a les misses de cada dia, de 1986. No acabem d'entendre quina necessitat hi ha de crear textos alternatius, distints als catalans que ja compten amb l'aprovació de Roma (tret, naturalment, de les variants ortogràfiques, morfosintàctiques o lèxiques pròpies, que ningú discutiria). Ah, i una sorpresa ortogràfica: la substitució de l'ela geminada convertida, en aquests textos, en un punt sobre la primera l. Insòlit!

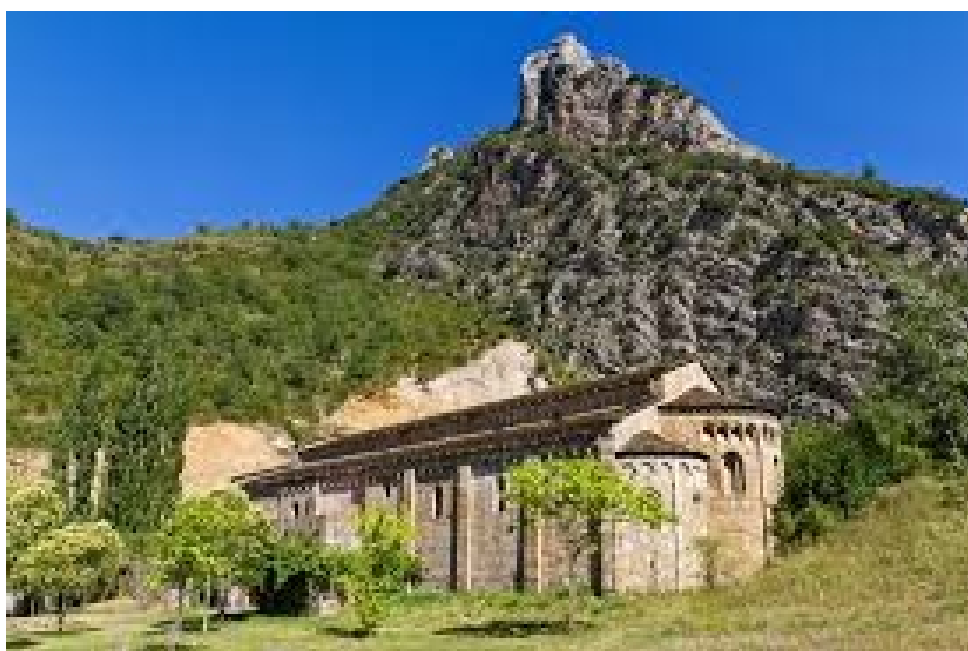
FRANJA DE PONENT

Les darreres enquestes sociolingüístiques fetes a les comarques catalanoparlants de la franja d'Aragó (Alta i Baixa Ribagorça, la Llitera, el Baix Cinca, part de la Ribera d'Ebre i de la terra Alta i el Matarranya), amb ciutats tan importants com Benavarri, Tamarit de Llitera, Fraga, Mequinensa, Calaceit i Vall-de-roures, constaten que, del 50% de parlants de l'idioma que hi havia, els darrers deu anys, se n'ha perdut una vintena part. Això és degut a la immigració, sobretot de Sud-amèrica, i a la manca de protecció de la llengua per part de l'administració autonòmica d'Aragó que no té cap interès a mantenir la llengua catalana en l'ensenyament, els mitjans de comunicació i en la mateixa administració.

El mal no és només d'ara. Per influència política, les comarques que donaven a Catalunya o al País Valencià, ja passaren, des 1821, a formar part de les províncies aragoneses d'Osca, Saragossa i Terol, de forma que aviat estes ciutats i poblacions han anat perdent la consciència de catalanitat i ara se senten només aragoneses i nacionalment espanyoles.

En l'àmbit eclesiàstics, la diòcesi de Lleida ha perdut, en tres fases (1955, 1995 i 1998) tota la franja aragonesa, amb 244 parròquies, que han passat a integrar-se dins el nou bisbat de Barbastre-Montsó. Per la seua banda, la diòcesi de Tortosa ha perdut tota la comarca del Matarranya, amb poblacions tan importants com Vall-de-roures i Calaceit que han passat al bisbat de Saragossa. Per cert que l'actual cardenal-arquebisbe de Barcelona, Joan Josep Omella, és natural de la població de Cretes (Queretes), a la comarca del Matarranya i és, naturalment, catalanoparlant.

Naturalment no cal dir que estes terres, originalment catalanoparlants, tot i mantenir viva la llengua parlada, a poc a poc, han anat perdent parlants, a favor sempre del castellà; i l'Església, que mai no havia fet res per la llengua del poble, encara ha agreujat la situació, quan ara no hi ha cap prevere catalanoparlant, i dominen les parròquies preveres aragonesos, castellans o hispanoamericans que no volen ni sentir parlar la llengua del seu poble. Una situació lingüística clarament desoladora!

ILLES BALEARS

Tothom sap que a les Illes Balears, com al país Valencià, el poder autonòmic ha passat a mans d'un partit Popular, ara dominat per partit de Vox, amb conseqüències fatals per a les corresponents polítiques lingüístiques. Des del mateix Parlament s'arriba a posar en dubte la unitat de la llengua, i des de les conselleries es va endurint la legislació en l'ensenyament i en tot l'àmbit cultural i social, amb fatal repercussió en els corresponents mitjans de comunicació social.

En la celebració de la Universitat Catalana d'estiu (UCE) 2025, a Prada del Conflent, estigué present l'actual bisbe de Mallorca, el menorquí Sebastià Taltavull que no només va parlar de les dificultats que té la llengua pròpia a les Illes (on, des del primer moment i després del Concili Vaticà II, quan aquest va apostar per les llengües vernacles en la litúrgia, la jerarquia eclesial va considerar que la llengua vernacle pròpia era el castellà), sinó que va assegurar que, hui en dia, ell personalment rep insults per part de feligresos perquè fa les misses en català i també perquè fa, en català, el full dominical. Va explicar també que ha rebut pressions i "cartes insultants" escrites "amb molt de menyspreu", pel fet de fer servir la llengua pròpia i que ha estat insultat en el moment mateix de donar la comunió per part d'un feligrès que li retreia estar fent la missa en la llengua pròpia.

Segons ell, aquesta actitud reaccionària (i més que ho pot ser encara després del pacte PP-Vox en el govern balear) "és més accentuada ara que fa uns anys" i ho viuen "de manera molt clara". "Els he explicat que l'Església ha d'estar totalment compromesa amb la normalització de la llengua, la identitat del nostre poble, però topem amb elements d'ignorància i amb molta gent no hi ha manera d'entendre'ns, fins i tot amb gent culta", va assegurar Taltavull, que va explicar que a alguns dels seus detractors els ha regalat "la Bíblia interconfessional, perquè posa *Bíblia interconfessional catalana per a les diòcesis de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera*": "Una traducció molt interessant feta per a les nostres illes, perquè toca molt de prop les paraules del poble." "Per això aquesta ignorància és un signe que no s'ha acceptat el fet lingüístic com a fet cultural i és relegat per certes persones que aboquen a discussions que sempre acaben ancorades en el mateix clot. És un repte superar aquesta ignorància, que planta cara a la nostra cultura."

Malgrat això, en una Mallorca (i, també, en les altres illes) tan invadida per forasters, estrangers, sobretot sud-americans, hi ha motius d'esperança perquè en alguns àmbits es va sentint símptomes de recuperació, sobretot en el món escolar, entre els infants i els joves, en els nombrosos esdeveniments culturals i musicals que es programen sovint.

L'ALGUER

Diguem, finalment, una paraula sobre la nostra perduda ciutat de l'Alguer, allà en la mar profunda, desterrada en la immensa illa de Sardenya, on encara podem sentir la llengua catalana en boca, sobretot, de la gent major; i que, fins i tot, vol obrir-se camí entre els infants i els joves per l'ensenyament escolar. Perquè, en l'actualitat, de la ciutat de l'Alguer, conserven el català com a llengua viva, un 22% de la població.

Cal saber que, en l'àmbit eclesiàstic, la ciutat de l'Alguer encara compta amb una catedral i amb el seu bisbe residencial. L'ànima, però, de l'Alguer, per a nosaltres és mossèn Antoni Nughes, l'únic capellà de la ciutat, que, tots els diumenges, celebra puntualment, a l'església de sant Francesc, a les 6 del vespre, la seua missa en el català de l'Alguer; una missa, per cert, amb molta assistència. No hi anirem des d'ací, algun dia, a esta missa del seu mossèn?

IN MEMORIAM

D'entre la multitud que segueix Jesús pels polsosos camins de Galilea hi ha indistintament homes i dones de tota edat i condició. Els relats evangèlics testimonien algunes curacions de dones. D'algunes d'estes dones 'curades d'esperits malignes i de malalties', és a dir de mals del cos i de l'esperit, en coneixem fins i tot el nom: Maria, originària de Magdala, un poble de la riba del llac de Galilea no lluny de Cafarnaüm, de la qual l'evangeli precisa que n'havia expulsat 'set dimonis' (*Lluc* 8, 2; *Marc* 16, 9); Joana, casada amb Cuses, administrador d'Herodes Antipès, alt funcionari de Galilea (*Lluc* 8, 3, 24, 10) i Susanna, de la qual no tenim referències (*Lluc* 8, 3).

Segons *Lluc* 8, 1-3, estes tres dones que Jesús cura i 'moltes altres' l'acompanyaven i proveïen amb els seus béns durant les anades i vingudes del Mestre per Galilea. *Lluc* 23, 49 insisteix dient que, no lluny de la creu on Jesús va ser crucificat, hi havia unes dones que havien seguit Jesús, si bé no n'esmenta els noms. *Marc* 15, 40-41 també s'expressa en termes semblants a *Lluc* 8, 1-3. Segons Marc, en l'activitat de Jesús a Galilea hi participen tres dones, de les quals es donen els noms: Maria Magdalena; Maria, muller d'Alfeu i mare de Jaume el Menor (un dels Dotze) i de Josep, o Salomé. Mateu sembla identificar Salomé amb 'la mare dels fills de Zebedeu', Jaume i Joan, dos membres significats del grup dels Dotze (*Mateu* 27, 56; *vide* també 20, 20).

L'únic nom coincident en els evangelis de *Marc*, *Mateu* i *Lluc* és el de Maria de Magdala o Magdalena, que sempre figura en primer lloc, i que, tradicionalment (i no sense motius, com hem vist) ha estat identificada amb la prostituta anònima esmentada en *Lluc* 7, 36-50. Maria ha estat perdonada i, per tant, alliberada de la greu malaltia espiritual que patia (els set dimonis de *Lluc* 8, 2). Els altres dos noms (Joana i Susanna, per la banda de *Lluc*, i Maria, mare de Jaume i Josep i Salomé, per la banda de *Marc*) no coincideixen, si bé Maria, mare de Jaume i Josep, també apareix esmentada al costat de Maria Magdalena en *Lluc* 24, 10.

Sembla, doncs, incontestable que l'activitat de Jesús a Galilea es caracteritza per la presència activa d'algunes dones que col·laboren de manera continuada amb Jesús i que, per això, mereixen el nom de deixebles. L'adhesió a Jesús es manifesta en el fet que la majoria d'estes dones es traslladen amb ell i els altres deixebles a Jerusalem, i, a diferència dels deixebles masculins, estaran al seu costat en els moments crítics de la crucifixió, mort i sepultura.. De fet, en els relats de la passió, i entre els cinc noms testimoniats en *Marc* 15m, 40-41; *Mateu* 27, 56 i *Lluc* 8, 1-3; 23, 49, tan sols Susanna no és esmentada. Les dones no abandonen el Mestre.

Concretant, almenys coneixem el nom de quatre dones que segueixen de prop Jesús mentre predica a Galilea i que puguen amb ell fins a Jerusalem i l'acompanyen en els darrers moments de la vida. Una d'elles és soltera (Maria Magdalena, probablement una antiga prostituta), dues són casades (Maria, muller d'Alfeu), mare de Jaume i Josep, i Joana, muller de Cusa, un alt funcionari d'Antipes; queda el dubte sobre l'estat de vida de Salomé, si bé, segons l'evangeli de Mateu, sembla que ha de ser identificada amb la mare dels fills de Zebedeu. La fidelitat d'estes dones al Mestre les portarà a procurar-li un soterrar digne, i per això, el tercer dia després de la seua mort, tornaran al sepulcre a ungir-li el cos amb olis aromàtics (*vide Marc 16, 1; Lluc 24, 10*). Seran, doncs, les primeres a descobrir el sepulcre buit on havien depositat el cos de Jesús.

Durant la missió de Jesús per Galilea desconexim quina ha estat l'actuació de dues dones més: Maria (muller de Cleofàs, i, per tant, tia paterna de Jesús) i una tia materna, innominada ('la germana de sa mare'), esmentades juntament amb Maria, la mare de Jesús, i Maria Magdalena en *Joan 19, 25* (*vide també Fets 1, 14*). És possible que tan sols la darrera hagués intervingut activament i de manera constant durant la predicació de Jesús a Galilea. Les altres tres dones i les dues tietes) s'haurien afegit al grup de Jesús tan sols al final de la seua vida, quan est era ja prop de Jerusalem.

Cal que ens preguntem sobre la manera com els deixebles femenins han col·laborat amb Jesús mentre est actuava a Galilea. D'entrada, hem de pensar que les dones van acompanyar Jesús continuadament, com feen els deixebles masculins (els Dotze i alguns més), compartint amb ells les privacions pròpies d'un estil de vida itinerant? Cal suposar que el grup de Jesús que caminava de poble en poble de Galilea i que s'allotjava on era acollit estava format indistintament per homes i dones, solters i casats, i potser fins i tot per alguns dels seus infants? No hi ha cap indici en aquest sentit. Quan Pere, en nom dels altres deixebles, recorda a Jesús que ho han deixat tot, aquest especifica les coses que els seus deixebles han deixat arrere (pares, germans i fills), però no esmenta la parella (marit o mullers) (*vide Marc 10, 29; Mateu 19, 29*). Tan sols *Lluc* menciona 'la dona i els fills' (14, 26; 18, 29), probablement perquè troba a faltar la muller en la llista que li ha pervingut de la tradició. Per tant, podem pensar que Jesús no inclou el marit i la muller entre les coses que han de deixar els qui fan vida al seu costat.

Significa això que els deixebles casats que seguien Jesús se'n duïen la parella, mentre que els fills s'estaven sota la tutela provisional dels avis o dels germans? Si Jesús es refereix a deixar els fills i evita esmentar la muller (o el marit) és perquè no admet en absolut el divorci. És a dir, Jesús no exigeix als deixebles casats que abandonen la seua parella; ans, al contrari, els demana que la conserven i que no se'n divorcien, encara que ara visquen, per causa del Regne, fora de casa i de la família. De *Marc 10, 29* es desprèn que Jesús no obliga els deixebles que comparteixen amb ell la vida a trencar els seus matrimonis: les dones dels deixebles casats, ara itinerants, es queden a casa i tenen cura dels fills.

I les dones casades que acompanyen Jesús com Maria, mare de Jaume i Josep, o Joana? Han obtingut el permís dels seus marits respectius (Alfeu i Cuses)? El primer cas és fàcil, ja que Jaume, l'anomenat el Menor, fill primogènit de Maria, ha estat un dels Dotze que Jesús ha cridat. També seria fàcil el cas de Salomé, probablement la mare de dos membres del grup dels Dotze (Jaume i Joan) i esposa de Zebedeu. És més sorprenent el cas de Joana, casada amb un alt funcionari del tetrarca Antipes. Tot plegat fa pensar que el comportament d'estes dones és tolerat socialment perquè no hi ha res que les enfronte radicalment amb els costums admesos ni res que pugui provocar maledicències a propòsit del grup de deixebles, com seria el cas si estes dones casades, i les altres solteres, com la Magdalena, fessen camí i compartissen la vida amb

Jesús i els deixebles masculins. La llibertat de Jesús és gran, però no fins al punt de provocar escàndol i posar en perill allò que per a ell és fonamental: l'anunci del Regne amb fets i paraules. Jesús admet dones al seu cercle de deixebles i compta amb elles per a la seua missió, però no els demana que compartisquen amb ell la vida, com demana als Dotze i, en certs casos, a altres deixebles masculins. Malgrat això Jesús accepta que una dona de mala reputació, una prostituta, li bese els peus davant l'escàndol del seu amfitrió fariseu (*Lluc 7, 39*) i que esdevinga deixeblla seua.

Les dones que acompanyen Jesús per Galilea, com bona part dels deixebles masculins, no sembla que hagen estat cridades directament per Jesús a seguir-lo ni seran enviades a seguir-lo ni seran enviades per Jesús a la missió. Una cosa i l'altra són pròpies dels Dotze (*vide Marc 3, 13-19; 6,5*), si bé, com ja hem dit, alguns altres deixebles són cridats puntualment amb resultats desiguals.

Allò que Jesús demana a les dones que el segueixen com a deixebles és que duguen a terme un 'servei' (*diakonia*). Es tracta d'un suport actiu i constant que passa per assegurar el menjar i subvenir a altres necessitats del grup, com l'allotjament, i resoldre altres qüestions organitzatives relacionades amb predicació itinerant de Jesús. L'ajuda que presten les dones que esmenten *Marc 15, 40-41* i *Lluc 8, 1-3* no exclou un suport, sobretot en el cas de Joana, muller d'un administrador d'Antipes i persona d'alta posició social. Això no significa que estes dones 'esponsoritzen' el grup. Hi ha un deixeble, Judes, que porta la caixa comunitària (*Joan 12, 6; 13, 29*). D'altra banda, Jesús i els deixebles que l'acompanyen reben un suport notable dels deixebles sedentaris, els quals garanteixen l'hospitalitat i contribueixen amb els seus béns.

En resum, les quatre dones esmentades en els evangelis en relació amb l'activitat de Jesús a Galilea: després de Maria, la mare de Jesús, cal esmentar Maria de Magdala, Maria mare de Jaume i Josep, Joana muller de Cuses i Salomé, probablement mare de Jaume i Joan, se situen a mig camí entre els deixebles sedentaris (homes i dones) que es queden a casa i els deixebles itinerants (tots ells homes), el nucli dels quals és el grup dels Dotze. Este dones asseguren, per dir-ho així, la logística del grup de deixebles, i es desplacen amb Jesús, per no al seu costat. És a dir, l'acompanyen per Galilea, asseguren les mínimes condicions vitals per al Mestre i els seus deixebles, i, naturalment, es beneficien de la possibilitat d'escoltar-lo i de ser testimonis de tot allò que fa. Fan camí amb Jesús, però no de manera física. El segueixen, ja que se'ls ha confiat una tasca específica que els permet estar prop del Mestre, encara que no estiguen sempre al seu costat. En tot cas, la seua adhesió incondicional a Jesús es mantindrà fins al final.

Potser caldria afegir el grup de dones que es troben amb Jesús que va camí del Calvari. Ens ho documenta autoritzadament l'evangelí de *Lluc 23, 27-31*: '... el seguia una gran gentada del poble, moltes feien mostres de dol i el planyien. Jesús es girà cap a elles i els digué: 'Filles de Jerusalem, no ploreu per mi, ploreu més aviat per vosaltres mateixes i els vostres fills. Perquè vénen dies que la gent dirà: 'Quina sort les qui no tenen fills, les entranyes que no han engendrat i els pits que no han criat. Llavors començaran a dir a les muntanyes: Caeu damunt nostre, i als tossals: Cobriu-nos. Perquè si tracte així l'arbre verd, què serà del sec?' La tradició devota esmenta el cas de l'anomenada Verònica (o Berenice) que neteja la cara de Jesús. Ho refereix l'evangelí apòcrif dels *Actes de Pilat, segle VI*.

(Armand Puig, *Jesús un perfil biogràfic*, pàg. 257-260)

LES DOTZE DONES DE L'EVANGELI

Regina Goberna, benemèrita monja benedictina del monestir de sant Benet de Montserrat, morta als 90 anys (2025), ens ha deixat, en esplèndid treball artístic, dotze plafons de ceràmica amb les dones de l'evangeli acompanyades d'un llibre explicant allò que signifiquen cada una d'elles i el missatge que porten com a testimonis vius. L'art, la bellesa i el coneixement bíblic de molts anys d'estudi i contemplació en fan una obra pòstuma que ve a ser el seu testament més íntim, poc abans del seu traspàs.

Regina té els colors i la mirada d'estes dotze dones, un mosaic de la dona creient sovint invisibilitzat. Ella és la dona que completa aquest retrat calidoscòpic. Segons la seua abadessa, Maria del Mar Albajar, 'Jesús va reconèixer en elles, una vida plena, les va estimar, les va lloar, es va deixar ajudar per elles, i de'elles va aprendre'.

La germana Regina diu, en la introducció del seu llibre: 'Dotze dones que m'agradaria que prenguessen relleu i color. Tinc la impressió que han estat poc ressaltades, i pot ser important destacar-ne la significació i el missatge dins la nostra església i també, i molt, dins la nostra societat. En el context jueu de l'època, el rang de valors posava l'home en primer lloc i exclusiu; després, els animals i, finalment, les dones que només serveixen per tenir fills.. I encara, en èpoques més recents, per als jueus ultraortodoxos, els marits es poden dedicar a estudiar la Torà, a temps complet, mentre les dones treballen per mantenir la família. Potser així es pot entendre millor el tracte revolucionari de Jesús amb les dones.

Les dones juguen un paper clau en la història de Jesús i en les primeres comunitats cristianes, molt pròximes al Mestre i als apòstols. Lluc ens presenta les dones com les que romanen al peu de la creu i com les primeres a descobrir la resurrecció (*Lluc* 23, 49; 24, 1-10), malgrat que els deixebles inicialment no creguen el seu testimoni.

En el nostre apartat IN MEMORIAM d'enguany, ens dediquem a fer memòria d'unes dones que, en contacte amb nosaltres, han encarnat alguna de les actituds que trobem reflectides en esta dotzena de dones que tingueren la sort d'entrar en contacte amb Jesús de Natzaret. I ho fem sense distingir les unes de les altres. Volem dir que no volem que les identifiquem amb la imatge concreta que acompanya cada una d'elles perquè totes són una i la mateixa en haver descobert en Jesús, per diversos camins, el sentit de la seua vida.

LA SOGRA DE PERE (Marc 1, 29-31)

La dona curada que s'esmenta a l'inici del ministeri de Jesús, la que es posa a servir com a exemple de vida a l'estil de l'evangeli. Jesús ens diu que ha vingut a servir i no a ser servit. Servim amb alegria (*salm 99*)

A tu, mare de la dona de Pere, sogra! Una dona ja gran que no t'has tancat ni t'has endurit ni t'has convertit en el centre de la teua vida, sinó que els anys t'han mantingut jove, oberta, acollidora, servicial, atenta, interessada per tot, una dona, una mare, una àvia com cal.

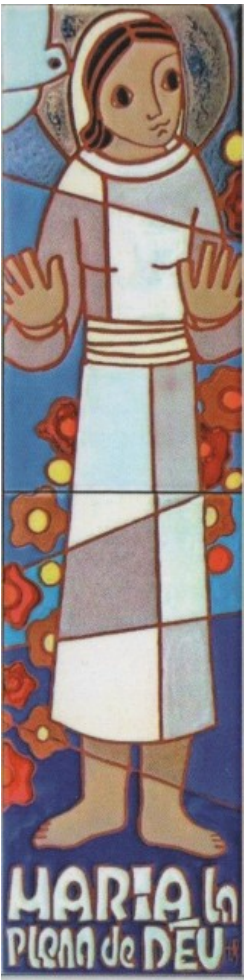
A tu et demanem que ens ajudes, en aquests nostres dies d'ara, a sentir que la mà de Jesús ens vol així: servint cada dia amb llibertat d'esperit, servint amb alegria. Puntals de la societat que donen la mà i la vida a tots els qui les envolten, a tots els 'Jesús' que tenen al costat. Tu que vas ser la primera d'entrar en contacte amb el Fill que Déu ens va enviar, fes que també nosaltres aprenquem a allargar a tots la nostra mà.

LA VIUDA POBRA (Marc 12, 41-44)

La dona que al final de la vida sap donar 'tot allò que té per a viure'. Jesús ens la presenta al final de la seua vida i al final del seu ministeri. Una dona que, maltractada pels poderosos del poble, es manté generosa. La que ho dona tot.

A tu et veig tirant l'almoïna, mig d'amagat. No ho fas davant els ulls dels altres, com tots els 'grans' que t'han precedit, ho fas mirant al cel, al Déu en qui creus, el qui t'ha concedit una vida feliç, malgrat les contrarietats, al Déu a qui pregues i ho dones tot, 'tancant la porta', sense fer-te notar. Et veig i em dona goig saber que has existit juntament amb molts altres: a Auschwitz, a l'Afganistan, a Gaza i a molts altres llocs, i hui a moltes llars de ben a prop. En dona un goig dolorós, molt dolorós, però agraït per tanta valentia i donació. Vull que s'acabe, per fi, tant de dolor i injustícia, però no vull oblidar mai la vostra heroïcitat, el vostre amor sobrepasant-ho tot. Com el de Jesús.

MARIA, LA PLENA DE DÉU (*Lluc 1, 26-38*)

La que va dir SÍ al Déu que li trencava els plans, la que va acompanyar el fill, i ens acompanya a nosaltres en tot moment. La plena de Déu, que ha rebut la missió d'una maternitat universal.

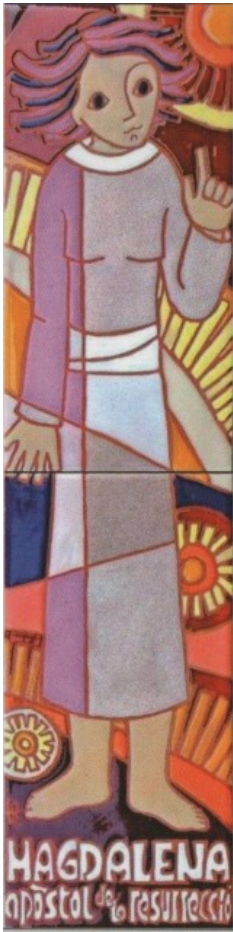
Maria, mare de Jesús i nostra, venim a tu amb tota la confiança i amb tota la familiaritat. Tu, com Jesús, és a casa nostra, on és mare i germana, Tu ens poses prop de Déu que ha plantat la seua tenda entre nosaltres. Encara que molts no et reben, encara que molts no hi pensen, tu estimes a tots els fills i filles, i ens tens als teus braços maternals. En un món tan divers i tan agressiu, tu, a través de moltes mares, de moltes dones, ens ensenyes a estimar, fins al final. No ens deixes mai

ELISABET (*Lluc 1, 39-80*)

La cosina de Maria que, quan Maria la visita, queda confosa. I sentint la grandesa del Fill de Maria, pregunta: Qui sóc jo?

A tu, la mare de Joan Baptista, la mare d'aquell que al Jordà anunciarà la visita d'un Déu salvador que ens ajudarà a vèncer el mal amb el bé. A tu que, a través del fill, ens has obert a un nou culte, fes que, per l'amor entranyable del nostre Déu, cada dia ens visite un Sol que ve del cel; il·lumina els qui vivim amb tanta foscor guiant els nostres passos per camina de pau'. A tu, mare de Joan, el precursor del Fill, t'agraïm la maternitat; t'agraïm que, en la teua vellesa, hages acceptat de ser la mare d'aquell que va minvar perquè Jesús cresqués. T'agraïm que ens ajudes a preguntar-nos qui som, quins fruits donem, com contribuïm perquè ens visite, cada dia, el Sol que ve del cel.

MAGDALENA (*Lluc 8, 2 i Joan 20, 1-18*)

Apòstol de la resurrecció. Apòstol acompanyant Jesús pels polsosos camins de Galilea, i la primera apòstol que es troba amb el Ressuscitat. L'apòstol dels apòstols.

Tu, Maria de Magdala, ens representes a totes. Totes les qui estimar ens ompli el cor. Totes les que no podem deixar d'estimar tots els homes, fins els més insignificants. L'amor que ens defineix, ens configura, ens dóna vida, ens fa sentir què és la cosa més important mentre vivim en aquest món. A tu, Maria de Magdala, l'enamorada de tot allò que fa Jesús, la que l'estimes com nosaltres el volem estimar, a tu, totes et sentim a prop perquè totes et volem seguir pel mateix camí. A totes ens estimules a viure de cara a allò que és més important. Estimar Jesús i els altres, a tots, amb un cor ben gran.

LA SAMARITANA (*Joan 4, 5-42*)

La qui ha rebut les grans revelacions del Mestre, la qui sent l'Aigua Viva, la qui adora en Esperit i en veritat. L'estrangera, convidada a ser apòstol dels seus conciutadans.

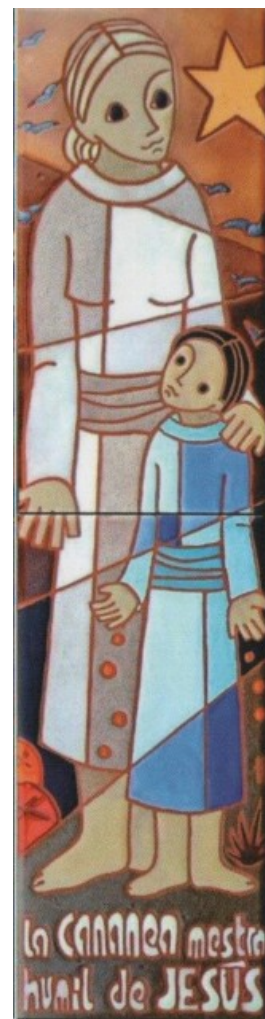
La Samaritana ens és una gran lliçó d'obertura a Jesús, d'igual a igual, amb tota la confiança. Entre Jesús i nosaltres no hi ha distàncies. Ell ens estima així, tal com som. Si li obrim el cor, ell ens ho revelarà tot. Ens donarà l'aigua viva que salta fins a la vida eterna., ens revelarà el secret de l'adoració en esperit i en veritat arreu del món, en qualsevol lloc on ens trobem, conscients d'estar amb Jesús, l'Etern. La Samaritana ens diu que, a Déu, el tenim a prop, 'més a prop nostre que nosaltres mateixos, com diria sant Agustí, Ens diu que espera el nostre diàleg íntim, personal, únic, sincer, sense estudiar les paraules ni els sentiments. La Samaritana ens recorda que Déu és tot el nostre Bé. Tot allò que podem desitjar. Que ell apagarà tota la nostra set d'estimar.

LA CANANEA, MESTRA HUMIL DE JESÚS (*Mateu 15, 21-28*)

Una dona pagana amplia la visió de Jesús: no sols ha estat enviat a Israel, sinó a tothom. Ni a Israel Jesús ha trobat tanta fe. L'estrangera s'abaixa davant Jesús, i ell la posa com a model.

La Cananea no s'acovardeix malgrat ser dona estrangera, no li fa por el menyspreu, ella creu en la bondat dels altres i s'hi posa al costat, abandonant-se. És una dona humil que sap acceptar qualsevol tracte ofensiu i el sap girar a favor d'allò que ella desitja. I esta habilitat la fa vencedora, i, en la seua humilitat, la fa senyora. La Cananea esdevé mestra de Jesús, ensenyant-li a ser acollidor fins amb els estrangers quan ell no hi pensava. La fa mestra de bon tracte amb tothom per la seua simpatia, per la seua bonhomia, pel seu amor envers la filla malalta. La Cananea esdevé una nostra segona mare.

LA DONA LLIURE I ALLIBERADORA (*Marc 5, 25-34*)

Una dona impura, segona la llei, es barreja amb la multitud que segueix Jesús, el toca i queda curada. Amb ella i per Jesús, tota impuresa ha desaparegut. És una dona lliure, que provoca alliberament d'impureses a tothom.

La dona que patia pèrdues de sang ens dóna una lliçó evangèlica que el mateix Jesús valora profundament: una dona que té una fe que salva. Sí, té fe perquè és lliure per a arriscar la vida, per a obtenir allò que vol, allò que necessita. Separada del tothom, per la seua impuresa, la seua vida no és Vida. Ells necessita, com tothom, la llibertat. I Jesús li concedeix no sols ser ella lliure, sinó alliberar els presents, explicant tota la seua veritat. La dona oprimida, esclavitzada, en soledat, passa a ser la dona lliure i alliberadora que ens dóna una lliçó transcendental. Ens cal tocar amb fe, no sols Jesús, sinó tots els del nostre voltant.

MARTA ACULL JESÚS (*Lluc* 10, 38-42)

Una amiga de Jesús l'acull a sa casa, es desviu per obsequiar-lo; vol fer-ho bé; vol que ell veja que se l'estima. Marta és una dona pràctica, no en té prou amb les paraules.

Marta, no et veig atrafegada per moltes coses, et veig una dona que acull Jesús amb molta fe. Tu vols donar-li-ho tot; tu vols que ell t'ho done tot, i obtens d'ell la vida pel germà, i la resurrecció. Una vida i una resurrecció que anticipen la de Jesús després de morir a la creu. Tu, Marta, creus en aquell que, perquè és Déu, no pot quedar en la mort. En aquest que, després de morir, ressuscitarà. Creus en aquell que, després d'haver-lo acollit amb estimació, ell t'acollirà eternament el seu costat; en aquell a qui has acollit amb tot el cor. Ajuda'ns, Marta, a acollir no sols el Crist quan ens vulga visitar, sinó tots els germans i germanes que ens vinguen a trobar.

MARIA ESCOLTA JESÚS (*Lluc* 10, 38-42)

Amiga entranyable de Jesús, que l'escolta embadalida. Maria, als peus de Jesús, com una veritable deixebila. Maria se sent atreta per la paraula del Mestre. No li importa res més que saber com pensa, allò que diu, allò que és ell, allò que desitja.

Tu, Maria de Betània, que vas saber estimar tant, tu que als peus de Jesús et vas fer deixebila seua, tu que vas saber escollir la cosa millor sense que mai et siga presa, no permetes que visquem sempre distrets, alienats, inconscients, ignorants del Bé que ens ve de dalt. Ajuda'ns a trobar gust en l'escolta d'Aquell que va venir a aquest món per fer-nos costat. Aquell a qui mai podem agrair degudament el mestratge evangèlic de la llibertat, de la compassió, de l'harmonia dins nostre i amb tothom. Contemplant-te a tu, als peus del Mestre, fes que seguim el teu exemple i la nostra vida canviarà, serà més nostra, tindrà més joia, més il·lusió, més fermesa i sentirem que és una vida més plena.

LA DONA REDIMIDA (Joan 10, 38-42)

Una dona condemnada, per la llei, a ser apedregada per adulteri (no l'home que potser la va fer caure o en va abusar). Una dona que era considerada causa de pecat, seductora sense remei. La dona que Jesús va redimir, va rescatar.

La víctima de tots els temps, la dona manipulada en el seu cos, l'esclava de tots els menyspreus és la que ha estat redimida per Jesús. Esta dona és la que estima amb una mesura que ultrapassa el seu cos. Esta dona és la que sent una maternitat més enllà de la física, més enllà de la carn. Una maternitat que comença amb una donació total, fins i tot física, material, però que acaba ultrapassant els sentits corporals. La dona redimida és la que estima amb tot el seu cor, la que va més enllà dels sentits, la que és tota Amor de redempció per a tothom. Gràcies, Senyor Jesús, per redimir-nos i estimar-nos tant.

L'EVANGELI VIVENT (Marc 14, 3-9)

Una dona ungeix Jesús amb un perfum preuadíssim perquè l'estima amb un amor desbordant. Mentre els altres la critiquen, Jesús diu que això és l'evangeli.

Ella estima Jesús, i això la fa lliure, no l'afecten les crítiques de ningú. Els peus del Mestre, sí que són importants! Els besa, hi vessa perfum, els hi eixuga amb els cabells. *'Si el té a ell, res més no desitja a la terra'*. L'amor de Jesús ha trobat un cor desbordant, un cor nou que estima de veritat, sense complexos, sense aparences. Estima tal com és, amb tot allò que li ha estat donat, sense reservar-se cap racó. Ella se sent plena d'un amor franc, que deixa el cor al descobert. I Jesús d'això en diu evangeli, ens diu el missatge que ell ha vingut a portar, fet d'aquest amor simple, humà, temporal, però que mai no passarà perquè queda escrit al cel. Un amor que s'assembla al de Déu!

AMPARO ADARVES RODRÍGUEZ

Amb ocasió de la seua mort en el full de *MISSA D'ONZE*, número 169 de maig de 2025, escrivírm aquestes paraules de memòria:

‘Amb 95 anys ens deixava, el dia 31 de març d’enguany, una persona estimadíssima de Castelló, benefactora sense aturador i tota una institució. Era per a molts un autèntic *refugium peccatorum*, acollidora de pobres i necessitats, de persones amb problemes que trobaven en ella una paraula, un consell, un gest de comprensió i de tendresa. Era una mare per a molts, sobretot pels necessitats d’ajuda o estima.

A ella, la coneguérem durant els seus anys de joventut, mostrant-se com una autèntica líder. En recordem les intervencions en setmanes de joventut o en trobades diocesanes en què ella era sempre el número u. Tenia gràcia parlant, sempre aportava un missatge profètic, d’esperança, d’ànims i alegria.

Amparo havia obert darrerament casa als infants i als joves estudiants. *Domus Mariae* era la seua casa gran, on tothom trobava acollida. L’Associació Josep Climent es compta també entre els seus hostes. Li donàrem, l’any 1992, l’Honor Societat, amb una significativa dedicatòria: ‘La casa de l’home just durarà sempre’ (*salm* 111). L’Associació Josep Climent en agraïment a Amparo Adarves Rodríguez, l’àngel que habita i custodia l’heretat d’un home de record inesborrable’. Allí ens acollí en moments de solitud i menyspreu eclesiàstic.

Quan la visitàrem, al tanatori, ens vingué al pensament la imatge de la il·lustre benefactora Isabel Ferrer (1736-1793) que ho havia donat tot pels infants pobres de la ciutat. Ella, amb un posat plàcid, dormia després d’haver passat la vida fent el bé. I ens vingué a la memòria, també, les paraules de Pau: ‘... vos he promès a un sol espòs per presentar-vos al Crist com una verge casta’ (*1Corintis* 11, 2). Descansa en pau, Amparo. I moltes gràcies’.

Reproduïm l'article que Antonio Gascó, cronista de la ciutat, publicava a la premsa local el dia del seu comiat

Adiós a una mujer excepcional; un arquetipo de entrega

Amparo Adarves Rodriguez. Dispuesta. generosa, risueña. Era una mujer que se hacía querer, sin reservas, porque sí. Todo lo daba en aras de su acrisolada cristianismo. Tenía 95 años.

Falleció mi querida amiga Amparo Adarves, una mujer excepcional en su talento, en su personalidad digna y efusiva, en su talante, siempre afectuoso y, sobre todo, en su religiosidad auténtica y sincera, de hondas creencias y acendrado fervor.

Se pasó la vida haciendo el bien. Como el agustiniano pudo ser su lema: 'En lo cierto, unidad; en lo dudoso, libertad y, en todo, caridad'. Vivió para los demás, y esa actitud de bondad heroica le hizo grangearse muchos amigos, que, con sus familiares, formaron un amplio círculo de eficaz compromiso social. Su carácter humilde, sencillo, abierto y espontáneo fue la más reconocida divisa de su personalidad.

Dispuesta, generosa, risueña ... era una mujer que se hacía querer, sin reservas, porque sí. Todo lo daba en aras de su acrisolado cristianismo. Y ello, sin darle importancia alguna a su labor. Sencilla, humilde abnegada ... siempre fue, para quien esto escribe, un arquetipo de entrega. Pero una entrega valerosa, sacrificada y pertinaz, que se manifestaba en su perpetua sonrisa. Me recordaba mucho un personaje del drama *La santa virreina*, de José María Pemán (autor al que tenía gran admiración) era la condesa de Chinchón doña Francisca Enríquez de Ribera, a cuya generosa bondad se debió el descubrimiento de las virtudes médicas de la quinina.

Quiero parafrasear, por último, en su honor, el epitafio que figura en el mausoleo del gran tenor Julian Gayarre en El Roncal.

' Mujer virtuosa de angelical vuelo
ya sus despojos el sepulcro encierra
fue por su ser encanto de la tierra
y por su corazón, digna del cielo'

AMPARO GARCIA FERRAN

A la seua mort, el 31 de març de 2019, vam incloure una breu ressenya d'ella en la nostra publicació mensual *Missa d'Onze*, d'abril de 2019, que diu:

Era com l'àvia de tots. Formava part del grup de santes Maries que sempre ens acompanyaven en la missa de les onze, a Santa Maria, des de finals dels anys setanta del segle passat. Enguany ja no podia seguir fent-ho. Als 97 anys se'ns ha anat, deixant-nos un grapat de records i d'enyorança. Però nosaltres creem que ella, al cel, seguirà celebrant la nostra litúrgia, la que compartim amb els nostres majors per la comunió dels sants. I sentirem com ella continua viva al nostre costat, animant-nos. Prega per nosaltres, Amparo. Sempre et recordarem, agraïts'.

ELVIRA RAMBLA SALES

En la revista *Pentecosta 108*, el 2019, any de la seua mort, hi consta aquest bell text:

Avui pujàvem tristos a Bell.lloc, Elvira. Tan contents com veníem els estius que ens cridaves a taula. Quant anys, Elvira! Només guaitàrem les primeres voltes per Santa Maria, i tu ja ens fores amiga. Encara no érem cor Pentecosta i tu ja ens seguies. Recordes? aquelles celebracions tan íntimes a la petita capella de sant Nicolau, aquelles misses del Gall, aquelles setmanes Santes, aquell dijous Sant entranyable, aquell divendres de Dolors i, sobretot, aquella vigília de Pasqua, on tu ja ens prestaves la veu més melodiosa! I aquells cants que tant t'agradaven i a nosaltres tant ens agradava sentir-te cantar.

Quina veu, Elvira. La devies apendre dels àngels. Que afinada! Que dolça! Un filet de gràcia davallava del cel quan cantaves. Una colla d'amics t'hem cantat com poguérem avui a la missa. No hi han faltat Joan i Pili, que tant t'estimaven, i tu els estimaves. De l'església t'hem seguit caminant cap al lloc on reposes. Quina seu més esplèndida, Elvira! Hi hem deixat el cos d'un àngel. Adormit, després que el bressaren uns braços de Neus primerenques, amb bondat i serveis d'Alfonso. I un darrer mig somriure del fill que venia a dir-te l'adéu. No et faltava res més, bona Elvira. T'ho havies guanyat tant!

Recordarem per consol que encara vam poder retrobar-te uns darrers mesos, i cantar-te, mentre tu també cantaves, d'enyor, les nades de sempre. Sí, Elvira, encara vam poder cantar-te en aquell racó de repòs i enyorança. Adéu, Elvira, vora el teu lloc de descans, recordarem la teua veu singular, la teua figura estel·lar, la millor flor que vingué a regalar-nos.

T'endugueres, Elvira, tots els besos. Nosaltres ens quedem amb la veu, la teua veu, única, tremolosa i amiga. Saps que no tardarem a fer-te companyia. Espera'ns al cor dels àngels!

En el número 111 del full de *Missa d'onze*, de setembre de 2019, evoquem el record d'Elvira Rambla, la millor soprano del Cor Pentecosta

‘El seu record durarà sempre. Des de bon principi, els anys 80 del segle passat, ja venia a la missa d'onze; i, quan es formà el Cor Pentecosta, des del primer moment, ja cantava amb una veu privilegiada, entonadíssima i nítida. I sempre amb aquell caràcter ideal per a la vida en grup. Mai la vérem tensa o disgustada. Era tota ella pau i bondat. Quin exemple ens ha donat fins que les forces li fallaren i ja no pogué venir més a assajar i a cantar. Ens deixava el divendres 28 de juny. Els seus l'acompanyàvem en el seu darrer adéu a la parròquia i al cementeri de Bell-lloc. Des de la teua pau, Elvira, prega per nosaltres’.

ESTER MASSÓ MASSÓ

Amb ocasió de la seua mort en el full de *MISSA D'ONZE*, número 8 d'octubre de 2009, escrivim aquestes paraules de memòria:

Alguns potser no la coneixíeu. D'altres sí, de quan va estar-se més d'un any a la planta baixa que tenia l'Associació Josep Climent, a l'avinguda de la Mar 21 de Castelló, ajudant-nos en algunes de les activitats que hi desplegàvem com les classes de música, la catequesi d'iniciació infantil o les sessions preparatòries de les colònies i els campaments AMUNT 2002 i 2003. Encara la recordem quan, ella sola, pel seu compte, es presentava en el moment de l'eixida dels autobusos cap a la seua destinació, barrejada entre el públic. Ni la podrem oblidar tampoc mai quan, cada diumenge, venia puntualment a la missa d'Onze a Santa Maria, l'única que es feia en català a Castelló, com una participant més.

Després va començar per a ella un llarg periple itinerant: Benicàssim, Sant Joan de Moró, l'Alcora, Ribesalbes, el Desert de les Palmes i els hospitals per veure si podia operar-se de la vista perquè volia llegir. Tenia una gran dèria per saber notícies i aprendre cada vegada més. Finalment l'acollí la seua mateixa família, al seu poble natal, la seua cunyada que tant se l'estimava. Fidel a la llengua dels seus pares, encara estigué a temps de normalitzar-se els cognoms, d'acord amb la normativa, com així consta al seu DNI: MASSÓ MASSÓ.

Moria, finalment, als 81 anys, a sa casa natal, al seu poble de Ribesalbes, el diumenge dia 16 d'agost de 2009. Els amics, que li devíem tant a canvi de res, hi anàrem tot seguit, però ja no poguérem veure-la perquè prèviament havia fet donació del seu cos a la ciència, com ho havia fet, pocs anys abans, el seu bondadós marit, Francesc Trilles.

Profundament religiosa, de 1967 a 1969, a sa casa, convertida en una autèntica Casa de Natzaret, acollí i alimentà generosament, a les seues expenses, el rector de la parròquia i els seminaristes que, els caps de setmana, venien a fer pràctiques pastorals a Sant Joan de Moró, en difícils hores de canvis. Sempre es mostrà partidària d'innovar una església que duia massa anys anquilosada en les rutines del passat. Només ella sap quant hagué de patir davant les crítiques que plovién per les innovacions que es feren en la vida parroquial aquells dos anys. I mai li vam sentir una crítica als que més havien contradit aquells canvis, alguns d'ells potser una mica atrevits.

Déu Pare la deu haver acollit al seu si, on descansa dels seus treballs i patiments. Per ella farem memòria tots els anys, quan recomence la celebració de la nostra missa de les Onze a Santa Maria, després de les vacances d'estiu. Descansa en pau, germana, amiga fidel i mare.

La seua neboda Elisabet Massó ens fa arribar el seu elogiós comentari:

Nascuda a Ribesalbes el 21 de desembre de 1927, mor el 16 d'agost de 2009 també a Ribesalbes a casa de la seua cunyada i amiga Cristobalina (dona del seu germà petit), després d'una llarga malaltia pulmonar, que l'obligava a portar la bombona d'oxigen en un carret, li dificultava la mobilitat i comportava que molt sovint ingressés a l'Hospital de la Magdalena de Castelló.

Casada amb un bon home, Paco Trilles Bonet, fuster de Sant Joan de Moró, poble al qual es trasllada i viu fins pràcticament la seua defunció, no van tenir fills.

Dona emprenedora i de caràcter, com el seu pare que va emigrar a l'Havana i després a Nova York, uns anys, per després tornar a Ribesalbes, comprar unes petites finques per fer de pagès i tenir 5 fills

(3 nois i 2 noies), malauradament un dels nois va morir infant.

Va obrir una merceria a casa seua de Sant Joan de Moró; quan la va tancar, amb el seu marit van promoure dos blocs de pisos sobre la finca familiar del Paco.

Molt generosa i sociable, sempre disposada a ajudar els altres, cosa que va significar que deixava molts diners però no li tornaven, al punt que va haver de vendre un dels blocs de pisos que havia construït per pagar deutes com avaladora d'un negoci d'una jove a la qual volia ajudar, i que la va disgustar. En una de les notes que va deixar manuscrites diu: «*No debo dinero a nadie, si me lo quieren o pueden devolvérmelo, haría más cosas por Cáritas; ahora no puedo*»

Ella va ser un àngel per a algunes persones que va agafar sota la seua protecció, les quals no li van correspondre quan ella estava necessitada. Per sort com a persona bondadosa va trobar la recompensa amb la seua veïna Margarita, que va tenir cura d'ella, quan un cop vídua estava sola i malalta.

Com a dona de caràcter no es va adaptar a dues residències d'avis, en les quals va ingressar; en la primera se'n va tornar a casa, i en la segona per qüestió de salut no recomanaven que marxés, però com ja no li importava morir, insistia en morir a casa, fins que la seva cunyada Cristobalina se la va emportar a casa seua a Ribesalbes. A la primera crisi de salut no va voler que la ingressessen a l'hospital i va morir en pau al poble que la va veure néixer.

Va donar el seu cos a la ciència, cosa que també havia fet abans el seu marit. En vida va adquirir un nínxol per dipositar les cendres del matrimoni, així com de qualsevol altra persona incinerada que donés el cos a la ciència.

FINA TORRES SANCHO

El diumenge 2 d'octubre de l'any 2011, en acabar la missa d'onze vam llegir aquest emotiu comentari sobre ella

Adéu Fina nostra!

Fina, com te n'has anat, de puntetes, per estalviar-nos l'ensurt. Però al vespre, tots nosaltres estàvem de dol, pensant i pensant, recordant i recordant, pregant i pregant. Tots miràvem al cel on ja regnes per sempre amb el teu Senyor, i amb la mare que tant estimaves.

De tu tot són bells records. Mai vam sentir dels teus llavis paraules amargues. Mai et vam sentir criticar ningú. Miraves, pensaves, callaves. Eres una dona sàvia. Sempre trobaves la paraula adequada, sobretot positiva, sovint amb una miqueta de sal. Per a nosaltres eres la dona de la fidelitat. Vas estar sempre fidel a la teua església, a la teua Santa Maria, a la qual ho donares tot, des dels fills als diners que, mentre vas poder, arreplegaven de missa en el plat. Quina dona, em solia dir! Com aquella dona forta que exalça el Savi del llibre.

'Quin valor té una dona bona! Val molt més que les perles. El cor del seu marit hi confia, no són escassos els guanys que en traurà. Durant tota la vida el farà feliç, i no desgraciat ... S'alça a punta de dia a preparar el menjar pels de casa ... sense tornar-se'n, va de ple al treball, i els seus braços no paren ... obre les mans als pobres, allarga el braç als indigents ... mira amb goig el futur. Quan parla, és assenyada, les seues paraules són sempre bondadoses. Els seus fills se l'estimen i l'admiroren. El seu marit l'elogia i li diu: 'Hi ha dones que valen moltíssim, però, com tu, no n'hi ha cap. L'encant és aparença, la bellesa decau; la dona que creu en el Senyor és la que mereix tots els elogis. Dediqueu-li cants pels fruits del seu treball, que la seua obra l'elogie davant de tot el poble' (*Proverbis* 31, 10-31).

Hui que a la teua Santa Maria et dediquen una missa de record, el teu marit Mario, els teus fills Victòria i Mario, amb els néts i la família tota, volem que encomanes al Senyor tots els qui hem estat, durant anys companys de viatge. Et trobarem a faltar. Des del teu cel, en companyia

dels àngels, que hui celebrem la festa, prega per nosaltres. Fes que tornen a Déu tanta gent que fa temps l'han deixat, i fes que, a la teua parròquia, torne a florir la primavera.

I per a l'Associació Josep Climent, que tant estimaves, fes-nos l'ullet aquest curs perquè es torne esclatant Pentecosta. Que molts més ocupen el lloc que tu ens has deixat. Deixa que et plorem per l'absència, i tu consola'ns amb el fills d'una nova florida.

La seua filla Victòria ens tramet aquest escrit evocant sa mare:

Em demaneu que faça una ressenya comptant alguna cosa de la meua mare. És una cosa que em resulta difícil per dos motius: mai seré imparcial, per tractar-se de la meua mare i d'altra banda, sempre m'ha resultat complicat plasmar els meus sentiments.

La meua mare ha sigut sempre "la mare", el tronc principal d'un arbre del qual sobreeixia una branca igual de principal que ella, que era el meu pare i les dos xicotetes branques que vam ser el meu germà i jo.

Era a més la persona que sempre estava disposada a implicar-se en tot el que se li demanava; i si veia que podia ajudar en qualsevol cosa, no feia falta demanar-li res, perquè es prestava a fer-ho sense que se li demanara. Mai li vaig escoltar la tan gastada frase de "si necessites que t'ajude..." Ho feia i punt.

Molt amiga dels seus amics i de tots quants la coneixien.

A vegades, quan anàvem pel carrer, ens costava un món arribar al nostre destí, per la quantitat de gent que es parava a parlar amb ella; o bé, que la saludava. El meu germà i jo sempre féiem broma dient-li que semblava la reina de les festes.

Juntament amb el meu pare, ens van inculcar grans valors dels quals continuem fent gala i dels quals ens sentim molt orgullosos.

La meua major satisfacció en esta vida, és haver sigut filla de Fina. Mai ha sigut necessari dir el seu cognom, perquè tothom sabia qui era.

La seua defunció no sols ens va deixar òrfens a nosaltres, sinó a molta gent que ens va fer arribar el molt que l'anaven a trobar a faltar.

ROSITA TENA RUBIO

El diumenge 18 d'octubre de 2020, acabada la missa d'onze, llegirem aquestes sentides paraules:

Rosita, te n'anars en una mal moment, ben a soletes, que no et poguérem dir ni un adéu. Però, quina rebuda et devien fer allà al cel quan tu hi arribares. Tu que tant estimaves, tu que convocaves en un tres i no res amigues i conegudes, que sabies convèncer persones, que sabies aplegar voluntats per defensar causes nobles i justes, Tu que sempre ens venies a acompanyar, tan en moments favorables com, sobretot, en hores de rebaixes. Tu, Rosita, que no feies distinció entre uns i altres, entre dretes i esquerres, entre gent de missa i d'altres que no practicaven com tu, només que fossen amics de la justícia. Tu, Rosita, només tu, i, sobretot, tu!

Quants anys, Rosita, cada diumenge venies a missa, la d'Onze, en companyia d'altres Maries: Maria Segarra, Teresa Vives i Amparo Garcia Ferran. Ara ja, totes quatre, al paradís del nostre Déu i pare. Tu que sempre ens acompanyaves en aquell cafè de família, després de missa, vora un mossèn, sempre amb humor, amb una flor que pintaves per regalar. Tu sí que eres un regal autèntic per a tota esta colla d'arreplegats, que n'hi ha que ens tenen per ben originals. Nosaltres sempre guardarem les teues flors (que no hi falten les morades!): les repartirem entre els que et recorden quan recomence primavera. I a tu, et recordarem i celebrarem el primer dia que s'aplegue el cor dels teus companys.

Tu, Rosita, no faltaves mai a cap de les activitats que organitzàvem. Tenies el mateix gust, la mateixa traça, el mateix estil de la colla. Nosaltres et sentíem, no sabia dir si més germans que mare o tia. Però sempre eres del rogle, tu sempre dels nostres. Quin goig de veure't especialment sensible per la gent marginada o marginal. Quin goig preparant o celebrant aquell honor Societat a la mare d'Amàlia, Manola Fernández, que deixava un dia Astúries, *pàtria querida*, aquells dissortats anys de la guerra incivil.

Des del primer moment formares part de la nostra Associació Josep Climent, Rosita, entusiasta com ningú, inconformista, apassionada. T'estimarem sempre, amb les teues filles i la teua família, Rosita, privilegi dels sants. Eres la nostra primera sòcia d'honor per mèrits propis. I volem creure que, des de la teua nova pàtria, al paradís del teu Déu i Senyor, contemples, satisfeta, el teu Castelló i l'encomanes a la gràcia i a la misericòrdia. Que no desaparega mai d'ací la raça dels qui estimen els humils d'esta terra, com tu els estimaves. Que els qui ara s'apleguen a l'esquerra, puguen seure tranquils, un dia, a la dreta del pastor quan vindrà a judicar justament la humil colla que ha teixit la nostra particular història.

I ara reproduïm els emotius escrits que li dediquen les seues nétes i besnéts

Abuela Rosita, hace años me contaste un secreto, contado con tanta naturalidad que no me dió miedo. Me describiste como querías que fuese tu tumba en el cementerio, donde descansa tu Luis y al lado de tus padres. Recuerdo como si fuese hoy como hacías hincapié en que las flores tenían que ser pájaros de fuego, dos o tres ramitas que no diese faena limpiarlas para todos los santos. Así será, los pájaros de fuego más bonitos lucirán sobre tus cenizas.

También me pediste que el día de tu entierro fuese yo quien dijese unas palabras, que escribiera algo que hiciera sonreír a la gente, palabras para recordar con cariño tu paso por la tierra y que no hubiese pena en tu despedida. Lo mas triste hoy es no poder leer este escrito por no poder despedirnos como te mereces.

Palabras amables para la gente que te conocía y quería un mensaje de amor incondicional para tus hijas Rosa Mari i Maria Eugenia, una sonrisa desde el cielo para tus nietas marta y Roseta, un besito tierno para tus biznietas Maria, Noa y tu biznieto Luis.

Es hoy el día que has cruzado el arco iris, el día que los que hace tiempo lo cruzaron te dan la bienvenida allí arriba sobre tu querido Luis.

Para los que te conocieron saben de sobra la maravillosa persona que eres, amable, solidaria, lista, valiente, intrépida, generosa, humana...y un sinfín más de cosas. Pido que ahora mismo dediquéis un segundo para pensar en un momento que pasasteis con ellos, mireis al cielo y se lo dediquéis.

Tu vida ha llenado las nuestras, somos un matriarcado en esta familia, tu madre fue la pionera de la longevidad y ahora lo has sido tú, con casi 97 años. Recuerdo que siempre decías : yo tengo firmado hasta los 93 que fue la edad que nos dejó la iaia Teresa, en paz descansa, pero siempre llegaban nuevas ilusiones y eso te daba fuerzas para seguir adelante.

Tu fortaleza como mujer es nuestro estandarte, has tenido una vida larga y plena, siempre bien acompañada y bien cuidada. En ocasiones dura y difícil, pero también aprovechada, viajada y disfrutada. Llena de solidaridad, tu siempre dispuesta a ayudar y complacer a los demás.

Tu y yo compartimos la admiración por las orquídeas, contemplar pacientemente como de vez en cuando florecen, esa incógnita de no saber o recordar de qué color son sus flores, esa magia de vivir sin tierra y poca agua, esa necesidad de sol pero no mucho. Las orquídeas necesitan una maceta de cristal para que haya vida, abuela tu eres mi orquídea y nunca faltará luz en tus raíces.

Estas presente cada día, en cada casa, tu gran faceta artística hace que así sea, a lo largo de los años nos has obsequiado con tu talento como pintora de cerámica, mandalas coloridas i marcadores de libros, todos ellos de colores vivos, de alegría de esencia Rosita.

El arco iris también es de colores, no tengas miedo a cruzarlo, tu Luis está al otro lado. No tengas miedo al olvido, no habrá día que no te tengamos presente, no tengas pena por los que nos quedamos, celebraremos tu vida, fortaleza y valentía.

Siempre en nuestros corazones, abuela Rosita, super abuela. Roseta

Ójala no estiguérem vivint aquesta situació. Tan de bo poguera estar al teu costat. Tan de bo hi hagueren mes sopars amb 'família feliz', més dutxes amb festa de polvos de talco, més besets de bona nit, més concursos de pasapalabra, fins i tot més hores de veure juntes telecinco.

Sé que ja te'n volies anar, que era el oment de que te'n anares, però tan de bo haguera estat diferent. Et trobaré a faltar sempre, eres la meua superabuela, una persona estimada per tots, per atrevida, intrépida, activa, llesta, atenta, artista i tantes coses més que van fer de tu la persona formidable que eres, de la que estic tan orgullosa de ser neta.

Et recordaré sempre amb els llavis pintats. T'estime abuela Rosita. T'estime molt. Marta

Estimada iaia, m'encantava viure baix de tu i poder pujar a casa teua a vore't cada dia i m'encantaven els teus besos i abraçades i contar-te coses i vore com reies i escoltar les teues històries.

Adéu iaia, t'estime molt. Marina

Iaia Rosita, de tu sempre recordaré que quan anàvem a vore't sempre tenies un regalet per a nosaltres, sempre recordaré la caixeta de música de xocolates que ens treies per a que agafarem un dolcet.

T'estime molt iaia Rosita. Noa

Hola iaia, bon dia, que tal has dormit avui? Espere que molt bé. Nosaltres ací estem molt a gust en Llucena, ens estem assilvestrant. Tenim moltes gates prenyades que pariran prompte. Si no teníem suficient amb *Catam*, *Lupo* i *Coco* ara tenim a *Asher* també. Bueno, ací et trobem molt a faltar, a tu i a la abuela Rosa, la tia Eugènia i Mari Àngels.

TERESA CAMAHORT GONZÁLEZ

Acabada la missa d'onze del diumenge 9 de febrer de 2025, dies després de la seua mort vam fer memòria seua llegint aquest breu i sentit escrit:

En mala hora vam saber que havies mort, Tere, germana bona. Hem tingut la sort de conèixer-te des de fa molts anys quan venies la premsa a la porta del Sol i, després, al carrer Capítol. Vam saber la mort del teu home que per tu ens resultava entranyable, i després, l'any vint-i-u que es tenyí de dol per la mort del teu fill Joan Antoni, gràcies a tu, lluitador incansable pel país.

Els darrers anys, si eren per a tu més tristos, no perderes mai el teu característic bon humor com quan parlaves de la residència on t'estaves com d'un camp de concentració. Mantinguérem amb tu una miqueta de comunicació per escrit i et visitàrem, massa poc, fins que l'àngel dels malefics ens digué que havies volat. No hi arribàrem a temps. Te n'anares discretament, com havies trepitjat, de puntetes, tants anys, el teu Castelló.

Ni la fe dels cristians que comparties ha pogut esbrinar què hi ha després de la mort. Sant Pau ja advertia als tessalonicencs, desolats per la mort dels seus companys de comunitat, que 'no havien d'estar tristos pels qui havien mort, com feen els qui no tenien esperança', i els animava dient: 'consoleu-vos els uns altres' (1 Tessalonicencs 4, 13-18).

Coneixent-te, Tere, ens consolem pensant que has fet ara el teu darrer camí, no ja pel Castelló dels teus desficiis, sinó pel camí de les estrelles, després de seguir el teu personal camí del Calvari. Des d'ací t'imaginem, germaneta, en el nou camp de concentració dels sants, al costat de la Maredeu de Lledó contant-los les darreres notícies de Castelló. Nosaltres, ací baix, et recordem, agraïts d'haver-te conegut, i dolguts de no haver sabut estimar-te millor.

En el full de *Missa d'onze*, número 166 de febrer de 2025 podem llegir el comentari següent:

Quin dolor no ens ha causat la mort de la nostra benvolguda Tere Camahort, durant tants anys acompanyant-nos amb la seua amistat, el seu cant, participant en la nostra missa d'onze,

sempre sonrient, sempre contenta, sempre amb bon humor. En *Missa d'onze* 131, d'agost-setembre de 2021 recollíem la mort sobtada, el 19 d'agost, del seu fill Joan Antoni Ginés Camahort, activista cultural i polític de la ciutat. Encara la vam poder visitar, abans de la seua mort, a la residència Orpea on passaria els seus darrers dies. Des d'ara i per sempre es mantindrà viva la seua memòria ben agraïda; des del cel, que ella pregue per nosaltres.

TERESA VIVES MONSONÍS

En la seua mort el full mensual *Missa d'Onze*, de maig de 2015, en feia aquest breu comentari:

Mor Teresa Vives Montsonís. Era una de les nostres Maries, una de les que no faltaven mai a missa d'onze, amb una voluntat de ferro, malgrat la poca salut i la invalidesa que patí els seus últims anys. El darrer diumenge de la seua vida encara va ser amb nosaltres a la missa de les onze i a l'hora del cafè. La recordarem sempre, a ella i a la seua família. El cor Pentecosta va cantar, al seu soterrar, el dijous 30 d'abril, al tanatori on estigué exposada. Descanse en pau.

La seua filla, Teresa Peydró Vives, ens fa arribar unes sentides paraules de recordança, que reproduïm a continuació:

'Ma mare ha estat la millor mare que qualsevol hauria volgut desitjar: molt bona persona, molt bona mare i bona iaia.

Va ser una xiqueta de la postguerra, que va perdre sa mare amb només 14 anys. Sense mare, i sent la menuda de sis germans, hagué de treballar de valent des de molt jove. Només va anar a escola dos anys, i el seu deler per aprendre i el fet que valorara tant l'amor a la cultura va fer que el meu germà i jo cursàrem estudis. Ella i mon pare van haver de treballar molt en aquells anys tan difícils. L'any 2001 va morir mon pare, i per omplir el buit que ell li havia deixat, descobrí l'afició a la pintura, amb la qual va gaudir fins al 83 anys. Alhora va fer amistat amb Rosa Tena, Amparo Garcia i Maria Segarra, i començà a acudir cada diumenge a Missa d'Onze.

L'Associació Josep Climent l'acollí amb molt d'afecte i caliu, i amb ells passà molt feliços moments. Ella s'hi sentia com a casa, compartint un fum d'activitats amb ells, fins que ens va deixar, i seguim enyorant-la des del dia 28 d'abril de 2015.

Mare, des d'on estigues, t'estimem, no t'oblidarem i gràcies per haver sigut així de forta i valenta.

Els néts i fills, Paco i Teresa, la seua filla Teresa Peydró Vives

Amb molta simpatia i agraïment recordem que, en un dels locals de l'Associació Josep Climent, vam tenir exposada, durant uns anys, una bella pintura seua que representava una Mare de Déu sobre fons blau. Amb ocasió de la seua mort, esta pintura, la tingueren exposada al local de l'Associació Culturals 'els Mestrets'.

